

Un dels primers objectius que ens vam proposar des de la declaració del **Parc Natural de Penyagolosa** el 2006 va ser acostar-lo als seus habitants, és a dir, a Villahermosa, a Xodos i a Vistabella del Maestrat. Per a això era necessari informar de tot el que consideràvem important per al ciutadà. El 2008 n'ha sigut un bon exemple, i s'ha treballat activament en diferents programes de gestió, especialment en el dedicat a la comunicació i divulgació. Aquestes accions es veuran reforçades amb la creació del Centre d'Informació del **Parc Natural de Penyagolosa** a l'antiga casa forestal de Sant Joan, les obres de la qual es van iniciar l'octubre passat. Aquest centre no sols albergarà instal·lacions d'informació dedicades als usuaris i visitants del parc, sinó també les oficines de gestió d'aquest. Marcarà, sens dubte, un abans i un després al parc natural.

Fonamentalment, enguany s'han continuat els treballs de manteniment i conservació. Destaquem, dins de les tasques realitzades per l'equip de manteniment, el condicionament de l'àrea recreativa de l'Alforí, a Vistabella del Maestrat; la zona destinada per als contenidors de paper, plàstic i vidre, a Xodos, i la senda del Carbo, al terme municipal de Villahermosa del Río.

D'altra banda i dins de les tasques realitzades en la conservació de flora i fauna, continuem el manteniment de la Microreserva del Barranc de la Pegunta. Destaquem l'estudi florístic realitzat pel Jardí Botànic de la Universitat de València, que considerem que serà molt important per a la correcta gestió del parc natural. També convé fer menció de les actuacions realitzades a basses i abeuradors de la zona que, a més d'ajudar els usuaris, serveixen per a conservar aquests ecosistemes tan importants per a les poblacions d'amfibis.

L'Equip de Promoció, Investigació i Treballs Tècnics ha continuat la seua labor de gestió: atenció a visitants, informació d'itineraris i instal·lacions del parc, informació d'activitats, registre bibliogràfic, atenció de cridades... Al mateix temps, s'ha tingut una especial dedicació en la difusió i la tramitació de les convocatòries d'ajudes i subvencions entre la població local.

Per a finalitzar, durant el 2008 es van celebrar dues reunions ordinàries de la Junta Rectora del **Parc Natural de Penyagolosa**. La primera el 29 de maig, a Villahermosa del Río, i la segona el 17 de desembre, a Xodos. La nostra intenció és que aquestes reunions se celebren alternativament a les poblacions del parc natural a fi d'acostar-ne la gestió a la població local.

Josep Carda Usó. *Director-conservador del Parc Natural de Penyagolosa*

Índex

■ Presentació	pag. 3
■ 1. Introducció	pag. 7
1.1. Mapa general d'espais naturals protegits de la CV.	pag. 9
1.2. Descripció general del Parc Natural de Penyagolosa.	pag. 10
1.3. Municipis del Parc Natural de Penyagolosa.	pag. 11
1.4. Normativa.	pag. 14
1.5. Figures de protecció.	pag. 15
1.6. Organigrama dels Serveis Centrals de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge.	pag. 18
1.7. Personal del Parc Natural de Penyagolosa.	pag. 19
1.8. Composició de la Junta Rectora.	pag. 20
1.9. Acta de la Junta Rectora celebrada el 29 de maig de 2008.	pag. 22
■ 2. Objectius.	pag. 43
■ 3. Pla de vigilància i incendis forestals.	pag. 47
3.1 Pla de vigilància d'incendis forestals.	pag. 49
3.2 Incendis forestals.	pag. 49
3.3 Pla de prevenció d'incendis forestals.	pag. 49
■ 4. Planificació i gestió per a la conservació	pag. 51
4.1. Línies d'investigació.	pag. 53
4.2. Conservació de flora.	pag. 56
4.3. Conservació de fauna.	pag. 58
4.4. Conservació d'hàbitats.	pag. 58
■ 5. Programa de manteniment.	pag. 56
5.1. Descripció de les actuacions.	pag. 67
5.2. Resum de les actuacions.	pag. 69
■ 6. Planificació i gestió per a la integració socioeconòmica del PN.	pag. 71
6.1. Programa de comunicació i divulgació.	pag. 73
6.2. Programa d'educació ambiental.	pag. 79
6.3. Programa d'interpretació del patrimoni.	pag. 82
6.4. Planificació i gestió de l'ús públic.	pag. 83
6.4.1. Línies d'investigació d'ús públic i social.	pag. 83
6.4.2. Programa d'equipaments i senyalització.	pag. 84

6.4.3. Accessibilitat.	pag. 86
6.4.4. Turisme sostenible.	pag. 86
6.4.5. Programa d'atenció al visitant.	pag. 87
■ 7. Direcció i organització general	pag. 91
7.1. Gestió administrativa en l'àmbit del PORN i el PRUG.	pag. 93
7.2. Subvencions.	pag. 96
7.3. Relacions i col·laboracions amb diferents organismes.	pag. 97
■ 8. Formació.	pag. 99
8.1. Formació interna.	pag. 101
8.2. Comunicacions.	pag. 101
8.3. Conferències i ponències impartides.	pag. 101
■ 9. Resum econòmic.	pag. 103
9.1. Inversions executades l'any 2008.	pag. 105
9.2. Previsió de les inversions per a l'any 2009.	pag. 106

Introducció

I.1. Mapa general d'espais naturals protegits de la CV.

I.2. Descripció general del Parc Natural de Penyagolosa.

I.3. Municipis del Parc Natural de Penyagolosa.

I.4. Normativa.

I.5. Figures de protecció.

I.6. Organigrama dels Serveis Centrals de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge.

I.7. Personal del Parc Natural de Penyagolosa.

I.8. Composició de la Junta Rectora del Parc Natural de Penyagolosa.

I.9. Acta de la Junta Rectora del 29 de maig de 2008.

I.1. Mapa general d'espais naturals protegits de la Comunitat Valenciana.

I.2. Descripció General del Parc Natural del Penyagolosa.

El Parc Natural de Penyagolosa, localitzat entre els termes municipals de Vistabella del Maestrat, Xodos i Villahermosa, representa una fita geogràfica de primer ordre i un referent cultural molt arrelat en la tradició valenciana. Amb 1.094,45 ha, comprén la forest d'utilitat pública de Sant Joan de Penyagolosa i el seu pic més elevat (1.814 m d'altitud) és considerat el sostre de la Comunitat Valenciana per excel·lència, només superat per l'Alto de Barracas (Cerro Calderón).

En els últims contraforts del Sistema Ibèric i la serralada Costero-catalana, el massís de Penyagolosa forma part d'un encreuament d'ambients geològics, biològics, culturals i socials. Aquesta terra de transició entre els pobles d'interior i els pobles pròxims a la costa impregna el caràcter dels seus pobladors, acostumats als rigors del clima.

Penyagolosa és el cim senyera per als valencians i també un referent per a l'excursionisme. Els seus cims, llomes, turons, sendes, i fins i tot penya-segats, han format part de les vides de diverses generacions de muntanyencs. Aquest espai natural disposa de diferents figures de protecció; va ser declarat parc natural l'abril de 2006; es va designar zona d'especial protecció per a les aus (ZEPA) el maig de 2000, i va ser proposat pel Govern Valencià com a lloc d'importància comunitària (LIC) el juliol de 2001. Es tracta d'un parc amb una riquesa faunística i botànica excepcional, on destaquen les grans rapaces com l'àguila reial i la presència de gat salvatge, cabra salvatge i cabriol. També es destacable la presència de roure valencià, teix i interessantíssimes formacions de roure reboll.

L'Ordre de 16 de novembre de 1998, de la Conselleria de Medi Ambient, va declarar el barranc de la Pregunta microreserva vegetal, per a afavorir la conservació d'una zona de menys de 20 ha en la qual conviuen espècies botàniques rares, endèmiques o amenaçades com la campaneta d'hivern (*Galanthus nivalis*), la lletugueta de bosc (*Hieracium valentinum*), el grèvol (*Ilex aquifolium*) i el teix (*Taxus baccata*).

Hi ha multitud de vestigis dels pobles que van habitar Penyagolosa i hi van passar; així, en la contornada del parc es localitzen assentaments ibers, restes de calçades romanes, etc.

Menció a banda constitueix l'ermitori de Sant Joan de Penyagolosa. Va ser un antic convent de cenobites, i està integrat per un conjunt arquitectònic d'estil neoclàssic del segle XVII, construït sobre unes ruïnes anteriors. Tots els anys se celebren esdeveniments amb centre en el santuari, el més conegut dels quals és l'antiga romeria dels Pelegrins de les Useres. Altres

pelegrinatges dels pobles que envolten el massís són les de Vistabella, Culla, Xodos i Puertomingalvo.

No menys important és el patrimoni construït vinculat al medi rural tradicional, centrat en els masos i les edificacions relacionades (pallers, eres, corrals, etc.) el conjunt dels quals posseeix un gran valor històric i cultural. Construccions de pedra seca com murs i cassetes formen part del paisatge habitual d'aquest espai natural i els seus voltants.

1.3 Municipis del Parc Natural de Penyagolosa

■ **Enquadrament territorial i descripció general de l'àmbit:**

El massís de Penyagolosa es localitza a l'oest de Castelló, i limita amb la província de Terol. Concretament es distribueix pel territori de cinc termes municipals:

Municipis i superfície municipal inclosa en el PORN i el Parc Natural de Penyagolosa

Comarca / municipi	Superfície del terme municipal	Superfície inclosa en el PORN de Penyagolosa i percentatge respecte a la superfície municipal	Superfície inclosa al Parc Natural de Penyagolosa i percentatge respecte a la superfície municipal.
L'Alcalatén			
Vistabella del Maestrat	14.985,81 ha	14.985,81 ha (100%)	618,59 ha (4,1%)
Xodos	4.432,68 ha	4.432,68 ha (100%)	165,92 ha (3,7%)
Llucena del Cid	13.714,61 ha	719,31 ha (5,2%)	- ha (0%)
El Alto Mijares			
Villahermosa del Río	10.855,76 ha	5.731,75 ha (52,8%)	309,94 ha (2,8%)
Castillo de Villamalefa	3.770,09 ha	622,15 ha (16,5%)	- ha (0%)
Total		26491,7 ha	1094,95 ha

■ Demografia:

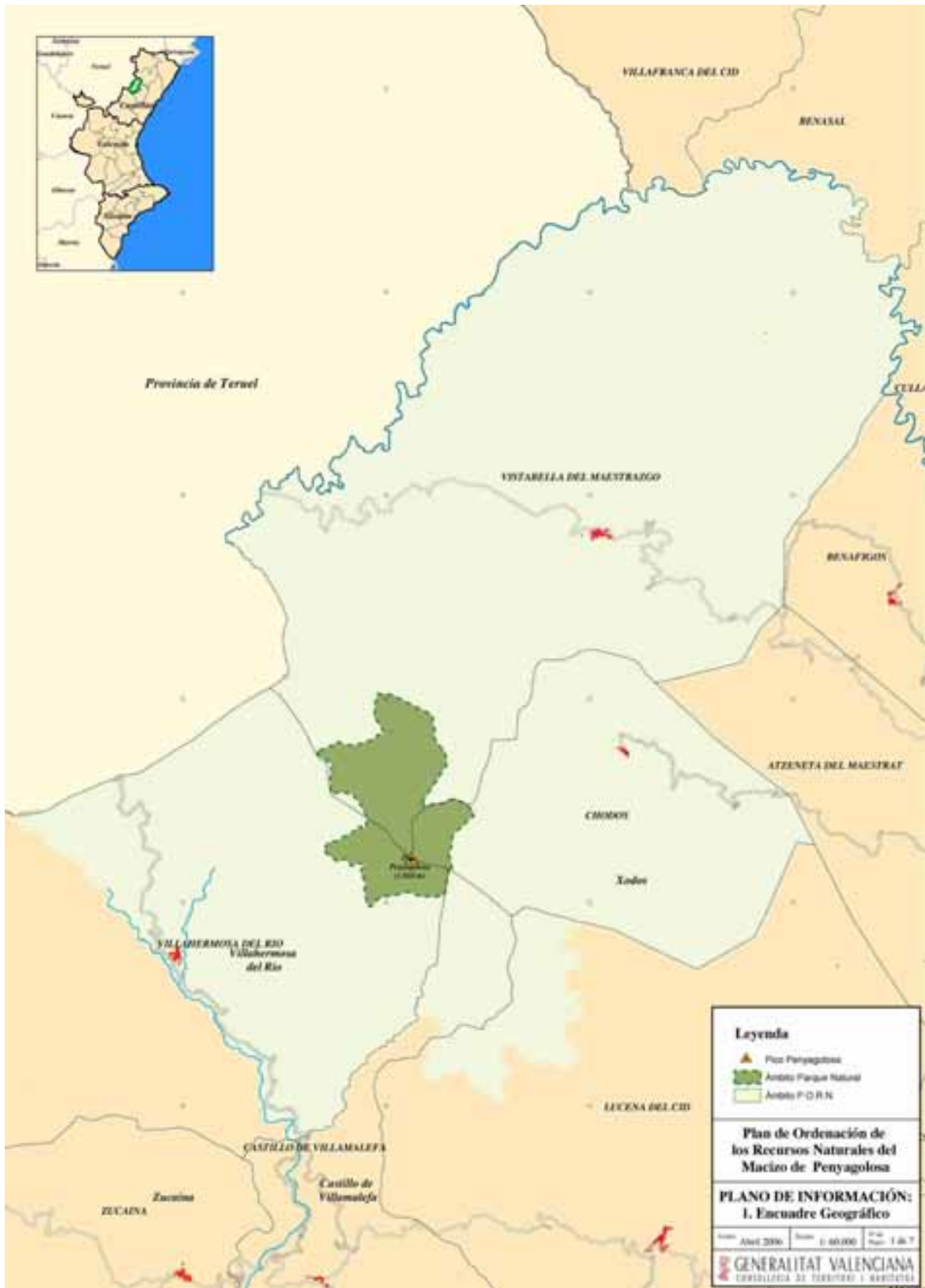
Els municipis inclosos en el Pla d'ordenació de recursos naturals del massís de Penyagolosa i el Parc Natural de Penyagolosa tenen un reduït nombre d'habitants, tan sols Lluçena supera el miler d'individus. A més, en els últims quinze anys s'observa, per a tots els municipis, una tendència decreixent en el nombre d'habitants, amb la qual cosa pot afirmar-se que es troben en procés de despoblament. Això, unit a l'àmplia superfície dels termes municipals té com resultat una molt baixa densitat de població a la zona.

Avaluació de la població als municipis inclosos en el PORN i el Parc Natural de Penyagolosa.
Fuente: Instituto Valenciano de Estadística (IVE)

Comarca / municipi	Població (nº de habitants) Any 1990	Població (nº de habitants) Any 2000	Població (nº de habitants) Any 2005	Densitat de població (habitants/km ²) Any 2005
L'Alcalatén	15.084	14.931	16.138	24,8
Vistabella del Maestrat	598	453	410	2,7
Xodos	153	160	136	3,1
Lluçena del Cid	1.715	1.538	1.578	11,5
El Alto Mijares	4.582	4.167	4.181	6,2
Villahermosa del Río	542	452	441	4,1
Castillo de Villamalefa	151	115	104	2,8
Total	3.159	2.718	2.669	4,8

■ Localització geogràfica:

**El decret 50/2006
estableix en
1094,45 ha l'extensió
protegida del Parc
Natural de
Penyagolosa**

I.4 Normativa.

- **La Llei 11/1994, de 27 de desembre, de la Generalitat Valenciana, d'espais naturals protegits de la Comunitat Valenciana**, ofereix, amb la figura de protecció denominada parc natural, una via jurídica idònia per a mantenir la protecció dels valors ambientals de l'espai natural. Aquesta llei estableix en l'article 31 la necessitat d'elaborar un pla d'ordenació, dels recursos naturals amb anterioritat a la declaració d'un parc natural.
- **El Decret 49/2006, de 7 d'abril, del Consell de la Generalitat**, pel qual s'aprova el Pla d'ordenació dels recursos naturals del massís de Penyagolosa, estableix com a objectius:
 - L'ordenació, la conservació, la regeneració si és el cas, la millora i l'ús sostenible dels recursos naturals i culturals del massís de Penyagolosa.
 - L'execució d'una estratègia de desenvolupament sostenible econòmic i social per al massís de Penyagolosa, basada en la conservació i l'ús racional d'aquests recursos naturals i tenint en compte que l'actual paisatge forestal de la zona és, en bona part, el resultat de la intensa gestió forestal desenvolupada durant segles.
 - Foment de la col·laboració i el suport mutu entre aquesta, els organismes de l'Administració local de la zona i els distints agents socials i econòmics implicats en el pla. Tot això, conforme amb les competències i atribucions d'aquestes entitats locals i atenent als legítims drets i interessos dels titulars privats dels terrenys, els recursos i les activitats econòmiques.

Extensió: 26.497,7ha.

Municipis: Vistabella del Maestrat, Xodos, Villahermosa, Castillo de Villamalefa i Llucena del Cid.

- **El Decret 50/2006, de 7 d'abril, del Consell de la Generalitat Valenciana**, de declaració del Parc Natural de Penyagolosa estableix:
 - L'objecte i els fins de la declaració del Parc Natural de Penyagolosa.
 - L'àmbit territorial.
 - Règim de protecció i gestió. Elaboració i tramitació del Pla rector d'ús i gestió del Parc Natural de Penyagolosa.
 - Naturalesa i composició de la Junta Rectora del Parc Natural de Penyagolosa.
 - Funcions del director-conservador del parc natural.

- Finançament i règim d'infraccions.

Extensió: 1.094,45 ha

Municipis: Vistabella del Maestrat, Xodos i Villahermosa.

1.5. Figures de protecció.

■ **Parc Natural:**

La Generalitat Valenciana, en exercici de les seues competències en matèria de medi ambient, segons l'article 31.10 de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana, va promulgar la Llei 11/1994, de 27 de desembre, de la Generalitat, d'espais naturals protegits de la Comunitat Valenciana. Aquesta llei estableix la figura del parc natural com especialment indicada per a la protecció d'espais naturals valuosos de forma compatible amb l'ús sostenible dels recursos naturals en els sectors forestal, ramader, cinegètic, agrícola i de serveis, com també amb l'exercici d'una important funció social en l'estudi, l'ensenyament i el gaudi ordenat dels valors ambientals i culturals.

La figura de parc natural és també especialment adequada per a la gestió d'aquells espais naturals que, com en el cas de Penyagolosa, es caracteritzen per uns valors ambientals i paisatgístics que s'han configurat històricament en estreta interacció amb l'activitat humana del medi rural. Per l'elevat interès geològic, biològic, històric i paisatgístic d'aquest espai natural, el Consell de la Generalitat, mitjançant el Decret 50/2006, de 7 d'abril, va declarar el Parc Natural de Penyagolosa.

■ **Monument Natural**

El Monument Natural del Camí dels Pelegrins de les Useres discorre durant més d'un quilòmetre dins de la delimitació actual del Parc Natural de Penyagolosa i en aproximadament 13,2 quilòmetres dins de l'àmbit d'aplicació del Pla d'ordenació dels recursos naturals del massís de

Penyagolosa.

El Camí dels Pelegrins de les Useres és l'itinerari tradicional del pelegrinatge que li dona nom i se celebra tots els anys l'últim divendres del mes d'abril en una ruta d'aproximadament 35 km que acaba a l'ermitori de Sant Joan de Penyagolosa. Travessa els termes dels municipis de les Useres, Llucena, Xodos i Vistabella del Maestrat. El monument natural està constituït per una àrea d'esmoreïment d'impactes que consisteix en una franja contínua de terreny de 50 metres d'amplària a l'un i l'altre costat del camí, mesurats a partir de l'eix central d'aquest en projecció horitzontal i perpendicular a aquest eix.

El camí discorre entre terrenys de cultiu, llentiscars i coscollars, carrascars i pinedes de pi blanc (*Pinus halepensis*) a les parts més baixes, mentre que a les més altes predominen les pinedes de pinassa (*Pinus nigra*) i pi roig (*Pinus sylvestris*), esguitats per roure valencià (*Quercus faginea*). El Decret 40/2007, de 13 d'abril, del Consell, va declarar el Camí dels Pelegrins de les Useres monument natural.

■ **Lloc d'interés comunitari:**

Mitjançant la Directiva 92/43/CEE, denominada hàbitats, els estats membres es comprometen a preservar els hàbitats d'interés comunitari que, estant reconeguts com a llocs d'interés comunitari (LIC), formen part de la xarxa Natura 2000. El massís de Penyagolosa va ser proposat com a LIC el 10 de juliol de 2000 amb una superfície de 31.921 ha i alberga els municipis de Vistabella del Maestrat, Xodos, Llucena, Castillo de Villamalefa, Villahermosa, Cortes de Arenoso i Zucaina.

■ **Zona d'especial protecció per a les aus:**

Les zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA) són espais que formen part de la xarxa Natura 2000, designats pels estats membres segons la Directiva 92/43/CEE, denominada hàbitats i la Directiva d'aus silvestres 79/409/CEE. El massís de Penyagolosa és zona ZEPA des del 9 de maig de 2000. Engloba els municipis de Castillo de Villamalefa, Cortes de Arenoso, Llucena, Villahermosa, Vistabella del Maestrat, Xodos i Zucaina. Comprén una extensió de 28.309,95 ha.

■ **Microreserva de flora:**

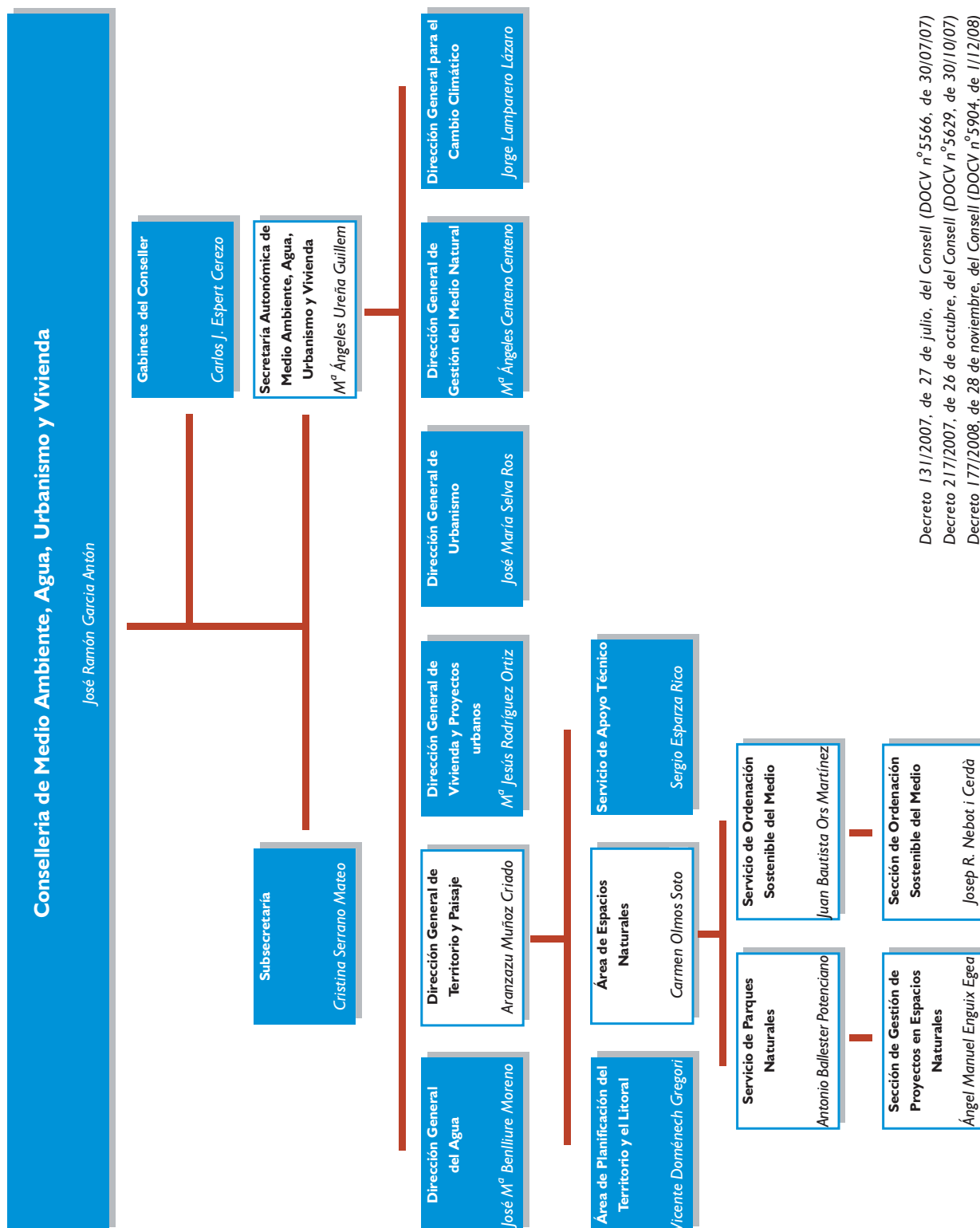
L'Ordre de 16 de novembre de 1998, de la Conselleria de Medi Ambient,

va declarar el barranc de la Pegunta microreserva vegetal, per a afavorir la conservació d'una zona de 11,4 ha, en la qual conviuen espècies botàniques rares, endèmiques o amenaçades com el lliri d'hivern (*Galanthus nivalis*), la lletugueta de bosc (*Hieracium valentinum*), el grèvol (*Ilex aquifolium*) i el teix (*Taxus baccata*).

A la microrreserva del Barranc de la Pegunta conviuen espècies botàniques rares, endèmiques o amenaçades en la Comunitat Valenciana

I.6. Organigrama dels Serveis Centrals de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge

1.7 Personal del Parc Natural de Penyagolosa.

■ Director-conservador:

Les funcions del director-conservador són les següents:

- Adoptar les decisions relatives a la gestió del parc natural que no hagen sigut expressament reservades a altres òrgans, incloses totes aquelles que deriven del PORN del massís de Penyagolosa i aquelles que s'establisquen en el Pla rector d'ús i gestió que es formule per al parc.
- Exercir la direcció tècnica i la coordinació del personal assignat al parc natural, com també de les instal·lacions i els equipaments vinculats a la gestió d'aquest.
- Elaborar les propostes de pressupostos i de programes de gestió, com també la proposta de memòria anual d'activitats.
- Exercir la representació ordinària del parc natural davant dels col·lectius ciutadans i les entitats públiques i privades rellevants.
- Emetre els informes exigits per la legislació o els instruments d'ordenació del parc.
- Emetre els informes que li siguen requerits per la conselleria competent en matèria de medi ambient en aquells procediments promoguts per l'administració o particulars que afecten el parc natural.

■ Equip de conservació i manteniment:

Integrat per un capatàs i tres peons que s'encarreguen dels treballs de conservació de l'espai natural i el manteniment de les infraestructures.

■ Equip tècnic:

Compost per tres tècnics que s'encarreguen de la promoció, investigació i treballs tècnics de l'espai natural.

I. 8 Composició de la Junta Rectora

- El conseller competent en matèria de medi ambient, en la seua condició de president nat de la Junta Rectora.
- El president de la Junta Rectora, nomenat pel Consell de la Generalitat a proposta del conseller competent en matèria de medi ambient.
- El director-conservador del parc natural, qui actua com a secretari.
- Un representant de cadascuna de les conselleries: Territori i Habitatge; Cultura, Educació i Esport; Agricultura, Pesca i Alimentació; Infraestructures i Transport; Justícia, Interior i Administracions Públiques; Empresa, Universitat i Ciència, i Turisme.
- Un representant de la Diputació Provincial de Castelló.
- Un representant de cadascun dels ajuntaments: Villahermosa, Vistabella del Maestrat i Xodos.
- Un representant del grup d'acció local Associació Palància-Millars, designat lliurement per aquesta entitat, pel termini que aquesta última establisca.
- Un representant del grup d'acció local Associació per al Desenvolupament Integral dels Ports-Maestrat (PORTMADER), designat lliurement per aquesta entitat, pel termini que aquesta establisca.
- Un representant de la Fundació Penyalgosa, designat lliurement per aquesta entitat, pel termini que aquesta establisca.
- Un representant de l'Associació de Veïns del Carbo, designat lliurement per aquesta entitat, pel termini que aquesta establisca.
- Un representant de la Federació d'Associacions de Veïns de la Comunitat Valenciana, designat lliurement per aquesta entitat, pel termini que aquesta establisca.
- Un representant de l'associació Amics del Penyalgosa, escollit lliurement per aquesta entitat, pel termini que aquesta establisca.
- Un representant de la Federació d'Esports de Muntanya i Escalada de la Comunitat Valenciana, escollit lliurement per aquesta entitat, pel termini que aquesta última establisca.
- Un representant de les associacions excursionistes que exerceixen activitats en la zona, amb caràcter rotatori biennal, escollit lliurement per aquestes entitats de comú acord.
- Un representant de la Universitat Jaume I, designat per aquesta entitat acadèmica.
- Dos representants de les associacions conservacionistes que exerceixen activitats en la zona, amb caràcter rotatori biennal, escollit per aquestes entitats de comú acord.

- Un representant, amb caràcter rotatori biennal, de les societats de caçadors dels municipis del parc natural, escollit per aquestes societats de comú acord.
- Dos representants dels propietaris privats de terrenys al parc natural, amb caràcter rotatori biennal, escollits per aquests de comuns acord.
- Un representant de l'Associació Valenciana d'Agricultors, escollit per aquesta entitat.
- Un representant de la Unió de Llauradors i Ramaders de la Comunitat Valenciana, designat per aquesta entitat.
- Dos representants de les organitzacions sindicals més representatives en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, escollits per aquestes entitats.

I.9 Acta de la Junta Rectora 29 de maig del 2008.

Sala de plens de l'Ajuntament de Villahermosa del Río, 29 de maig del 2008

Acta de la reunió de la junta rectora del Parc Natural de Penyagolosa celebrada el 29 de maig del 2008

Hi assisteixen com a membres:

Sr. Luis Rubio Catalán, alcalde de l'Ajuntament de Villahermosa del Río, com a president de la Junta rectora del PN de Penyagolosa.

Sra. M. Ángeles Centeno Centeno, en representació de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge.

Sr. Francisco Medina Candel, en representació de la Conselleria de Cultura i Esport.

Sr. Francisco Quintana Safont, en representació de la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

Sr. Antonio Verdú del Àguila, en representació de la Conselleria d'Infraestructures i Transport.

Sra. Inmaculada Piles Alepuz, en representació de la Conselleria de Governació.

Sr. Pedro Martínez Canal, en representació de la Conselleria d'Indústria, Comerç i Innovació

Sr. Vicente Valls Uriol, en representació de la Conselleria de Turisme.

Sr. Laureano Sandalinas Gil, en representació de la Diputació Provincial de Castelló.

Sr. José Joaquín Gual Arnau, en representació de l'Ajuntament de Vistabella del Maestrat.

Sr. Juan Manuel Benages Monfort, en representació de l'Ajuntament de Xodos.

Sr. Antonio Bou Cabedo, en representació del grup d'acció local Asociación Palancia- Mijares.

Sr. Artur Aparici Castillo, en representació de la Fundació Penyagolosa pel Desenvolupament Rural.

Sr. Jordi Llupart, en representació de l'Associació de Veïns del Carbo.

Sr. Pedro Jorge Notario Perea, en representació de la Federació d'Esports de Muntanya i Escalada de la Comunitat Valenciana.

Sr. Miguel Salvador Bauzá, en representació de la Universitat Jaume I.

Sr. Rafael Fabregat Prats, de l'Associació Cultural Grèvol, en representació de les associacions conservacionistes que exerceixen activitats en la zona.

Sr. Josep Bort Cubero del GER-Ecologistes en Acció, en representació de les associacions conservacionistes que exerceixen activitats en la zona.

Sr. Francisco Montoliu Clausell, president del club de caçadors La Jabalina de Vistabella, en representació de les societats de caçadors dels municipis del Parc Natural.

Sra. M. Rosario Monfort Seguer, copropietària de la Masia Sanahuja, en representació dels propietaris privats de terrenys al Parc Natural.

Sr. Xavier Gonell Navarro, en representació de la Unió de Llauradors i Ramaders.

Sr. Amat Sánchez Velasco, en representació de CCOO-PV.

Sr. Josep Carda Usó, director-conservador del PN de Penyagolosa, com a secretari de la Junta Rectora del Parc.

Disculpen la seua assistència com a membres:

Sr. Miguel Llorens Alcón, en representació de la Conselleria d'Infraestructures i Transport. Delega el Sr. Antonio Verdú del Àguila.

Sra. Irene Rodríguez Rodrigo, en representació de la Conselleria de Governació. Delega la Sra. Inmaculada Piles Alepuz.

Sr. Alfredo Pedro Querol Plana en representació del Grup d'Acció Local Associació per al Desenvolupament Integral de Els Ports- Maestrat (PORTMADER). Delega el Sr. Pablo Segura, el qual també disculpa la seua assistència.

Sr. Manel Llupart Sancho, en representació de l'Associació de Veïns del Carbo. Delega el Sr. Jordi Llupart.

Sr. Javier Peris Segarra, en representació de l'Associació Amics del Penyagolosa. Delega la Sra. Maribel Sancho, la qual també disculpa la seua assistència.

Sr. Francesc Navarro i Ventura, del Centre Excursionista de Castelló, en representació de les associacions excursionistes que exerceixen activitats en la zona. Delega el Sr. Amat Sánchez Velasco.

Sr. José Luis Flor Llamas en representació de l'Associació Cultural Grevol. Delega el Sr. Rafael Fabregat Prats.

Sr. Gerardo Nebot Garcia, copropietari de la masia la Cambreta i Renovell, en representació dels propietaris privats de terrenys al Parc Natural.

Sr. Marcelino González Alfaro, en representació de l'Associació Valenciana d'Agricultors.

Sr. Constantino Calero Vaquerizo, en representació d'UGT-PV.

No hi assisteixen com a membres:

Sr./Sra. president/a de la Federació d'Associacions de Veïns de la Comunitat Valenciana.

Hi assisteixen com a invitats:

Sra. Carmen Olmos Soto, cap de l'Àrea d'Espais Naturals de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge.

Sr. Ángel Enguix Egea, pel Servei de Parcs Naturals de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge.

Sr. José Vicente Escobar Estelles, tècnic de parcs naturals de la Direcció Territorial de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge a Castelló.

Sra. Sol García, Sr. Juan José Tur i Sra. María José Olaria, promoció, investigació i treballs tècnics del PN de Penyagolosa.

Disculpen la seua assistència com a invitats:

Sr. Evaristo Jiménez Muñoz, cap de la Secció Forestal de la Direcció Territorial de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge a Castelló.

Reunits els presents a la sala de plens de l'Ajuntament de Villahermosa del Río, el president Luis Rubio Catalán obri la sessió a les 12.20 hores amb el següent ordre del dia:

1. Lectura i aprovació, si escau, de l'acta de la sessió anterior
2. Memòria de gestió del Parc Natural de Penyagolosa. Previsió de les actuacions per a l'exercici de 2008.
3. Aprovació, si escau, del reglament intern de la Junta Rectora del Parc Natural de Penyagolosa.
4. Precs i preguntes.

Comença la sessió amb la salutació del president de la Junta, el Sr. Luis Rubio Catalán a tots els assistents i agraeix l'assistència de la directora general de Gestió del Medi Natural, M. Ángeles Centeno Centeno.

La Sra. M. Ángeles Centeno Centeno, directora general de Gestió del Medi Natural de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge saluda els membres i anima la Junta a participar activament en el desenvolupament del Parc i poder superar junts les dificultats que hi sorgisquen.

I. Aprovació de l'acta de la sessió anterior.

1ª intervenció: el **Sr. Rafael Fabregat Prats**, *representant de l'Associació Cultural Grèvol de Vistabella* fa referència al punt 6 de l'acta anterior, en relació amb la intervenció del Sr. José Luis Montero sobre el tractament fitosanitari dels pins de la forest de Sant Joan. No està d'acord que el tractament fitosanitari passe per la tala dels pins.

2ª intervenció: el **Sr. Luis Rubio Catalán** fa un incís per a aclarir que en aquest punt es tracta d'aprovar l'acta, no d'opinar sobre el seu contingut. Aquestes observacions han de ser tractades en el punt de precs i preguntes.

3ª intervenció: el **Sr. Jordi Llupart**, *representant de l'Associació de Veïns del Carbo* sol·licita rebre l'acta amb anticipació a la celebració de la Junta. Recorda que aquesta situació ja es va produir en l'anterior reunió.

4ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto**, *cap de l'Àrea d'Espais Naturals*, comenta sobre això que l'acta es va enviar per correu electrònic 15 dies després de la celebració de la reunió anterior de la Junta.

5ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó**, *secretari de la Junta*, corrobora l'afirmació de Carmen Olmos.

6ª intervenció: el **Sr. Jordi Llupart** expressa les seues dificultats per a rebre els correus electrònics.

Queda aprovada l'acta.

2. Memòria de gestió del Parc Natural de Penyagolosa per a l'any 2008.

Exposició a càrrec del Sr. Josep Carda Usó.

Resum de les actuacions del 2007 i les previsions per al 2008.

Sobre aquest punt intervenen:

1ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco**, *representant del sindicat CCOO-PV*, comenta que hi ha tres temes que vol tractar. En primer lloc, reconeix el bon treball que s'està realitzant i opina que les actuacions van en la línia correcta. També considera molt positiu el treball que estan realitzant el director- conservador i tot el personal adscrit al parc. En segon lloc, remarca la necessitat de reforçar les accions preventives i informatives per a evitar un ús incorrecte del Parc per part d'alguns visitants.

En tercer lloc, sol·licita una major difusió de les actuacions realitzades a través de l'ordre de subvencions, perquè la població veja com ha repercutit econòmicament.

2ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** l'informa que les diferents línies de subvencions i les seues actuacions estan detallades en el DOCV i reconeix la importància de buscar fórmules per a difondre aquest tipus d'inversions indirectes en la zona.

3ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** ha observat en la memòria que s'han produït tres incendis d'origen intencionat. Desitja saber si se'n té un poc més d'informació com també les mesures de prevenció d'incendis que s'han pres.

Opina que en les previsions per al 2008 és necessari augmentar els esforços en informació, dirigida tant als visitants com a la població local. Posa com a exemple un fullet informatiu per a la població local i més informació preventiva per als visitants. Caldria, per tant, una major dotació pressupostària.

Respecte a les partides pressupostàries de 2007, comenta que no coincideixen amb les que es van presentar en l'anterior reunió de la Junta

Rectora i observa que en les previsions per al 2008 no hi ha una partida pressupostària per a l'elaboració del PRUG.

4ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** està d'acord amb la proposta d'Amat de realitzar més fullets informatius, fins i tot en format PDF. Respecte a la sol·licitud d'informació sobre la partida destinada a l'elaboració del PRUG respon que no existeix perquè, excepte la memòria informativa que es va encarregar, la mateixa Conselleria farà la redacció. Exposa a la Junta el caràcter excepcional de la publicació de la memòria de 2007 i sol·licita que cada entitat representada notifique en quin idioma desitja la documentació per als pròxims enviaments. Així mateix, proposa que les pròximes memòries es lliuren en format digital i, de forma excepcional, en format imprès per a qui ho sol·licite.

5ª intervenció: el **Sr. Josep Bort Cubero**, *representant d'Ecologistes en Acció*, troba a faltar en la memòria una anàlisi sobre l'acceptació dels habitants de la zona de la declaració del Parc.

Quant a la II Setmana de la Biodiversitat, les dades li resulten espectaculars i pensa que haurien de fer-se públiques com també donar a conèixer la llista completa de les espècies.

Desitja saber si s'han realitzat accions concretes destinades a les persones que acampen al Parc durant la Setmana Santa o l'estiu, com ara tallers o activitats d'educació ambiental.

6ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó** considera que han de ser els ajuntaments representats els que interpreten la valoració que la població fa sobre el Parc.

Respecte als resultats de la II Setmana de la Biodiversitat, proposa fer-los arribar als membres de la Junta que ho sol·liciten.

7ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** suggereix que tota la informació aparega reflectida en la memòria.

8ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó** respon la segona pregunta de Josep Bort: Durant els dos anys en què funciona el Parc, la temporada de Setmana Santa ha estat climatològicament molt adversa, amb la qual cosa l'afluència de visitants ha estat molt baixa. Quant a la temporada estival,

sí que s'han realitzat activitats enfocades a les persones acampades al Parc, que han consistit principalment en activitats d'interpretació i conscienciació ambiental, a través d'una campanya denominada: Coneixes Penyagolosa? Posa't en marxa!

9ª intervenció: el **Sr. Juan Manuel Benages**, per l'*Ajuntament de Xodos*, pensa que potser és prompte encara per a valorar l'acceptació del Parc. Tot i així, té constància que la població continua estant en contra i que no percep els treballs i inversions que s'hi realitzen.

10ª intervenció: el **Sr. José Joaquín Gual Arnau**, per l'*Ajuntament de Vistabella*, exposa que al principi va haver-hi una oposició frontal per falta d'informació, però considera que a poc a poc la percepció està canviant. Tot i que alguns sectors de la població, com ara el xicotet comerç i persones conscienciades amb el medi ambient han notat algunes millores, els propietaris privats continuen sent reticents davant de la figura del Parc. Pensa que se n'ha de donar més informació i actuar més als pobles.

11ª intervenció: el **Sr. Josep Bort Cubero** assegura que és la població local la que ha de conservar els espais del Parc i, per tant, és molt important conèixer la seua opinió i prestar-li la màxima atenció. Comenta que als pobles se senten queixes que no arriben a la Junta Rectora.

12ª intervenció: el **Sr. Luis Rubio Catalán** diu que el Parc es veu amb distància i creu que falten inversions directes i que la població perceba que arriben a través del Parc. Aquest s'ha d'acostar a la població perquè aquesta el veja com una cosa positiva.

13ª intervenció: el **Sr. Vicente Valls Uriol**, per la *Conselleria de Turisme*, referint-se a la pregunta del Sr. Amat Sánchez, informa que els beneficiaris de les subvencions com també les quantitats aprovades per a cada un d'ells apareixen publicades en el DOCV. També opina que la visió de la població respecte al Parc és d'extrema importància, per allò que suposa d'atractiu turístic i font d'ingressos econòmics. Fa referència al municipi de Montanejos com a exemple de poble bolcat al turisme.

14ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos** agraeix a l'equip tècnic del Parc el treball realitzat en l'elaboració de la memòria, perquè conste en l'acta.

3. Aprovació del reglament intern de la Junta Rectora del Parc Natural de Penyagolosa.

1ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó** comenta que hi ha dos representants de la Junta que han presentat esmenes a alguns punts del reglament: el Sr. Rafael Fabregat, representant de l'Associació Cultural Grèvol i el Sr. Amat Sánchez, representant del sindicat CCOO-PV. Presenta la primera esmena del Sr. Rafael Fabregat en referència a la supressió de l'article 9, ja que no entén a quines mesures oportunes es refereix en el supòsit de l'incompliment dels deures d'un membre de la Junta.

2ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** pensa que és necessari aclarir el contingut de l'article 9, ja que la seua redacció pot ser confusa. En aquest article s'exposa que si un representant no assisteix a les reunions de la Junta de manera reiterada, es comunicarà aquesta situació a l'entitat que representa perquè aquesta hi prenga les mesures que considere necessàries.

3ª intervenció: el **Sr. Rafael Fabregat Prats** aclareix que la seua esmena es devia a una mala interpretació del text. En un primer moment, entén que els representants acudeixen de manera voluntària i aquests no poden ser sancionats. Després de l'aclariment de la Sra. Carmen Olmos, retira l'esmena.

4ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** matisa que si el representant delega per a la seua representació una altra persona, no es considerarà com a falta d'assistència.

Una vegada aclarit l'article 9 del capítol IV, tots els assistents es manifesten d'acord a mantenir-lo.

5ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó** presenta l'esmena proposada pel Sr. Rafael Fabregat al punt 1.f de l'article 10, en la qual sol·licita l'eliminació de la referència a l'article 15, per no tenir cap relació entre ells.

6ª intervenció: el **Sr. Rafael Fabregat Prats** es reafirma en la seua esmena.

Es produeix un debat entre alguns membres de la Junta, després del qual es decideix suprimir la referència a l'article 15 en el punt 1.f de l'article 10 en el capítol IV.

7ª intervenció: el **Sr. Luis Rubio Catalán** crida l'atenció als assistents i els recorda que han de sol·licitar torn de paraula.

8ª intervenció: el **Sr. Rafael Fabregat Prats** retira l'esmena presentada al punt 11 de l'article 11 del capítol IV, en la qual demanava afegir "... que seran agrupats per àrees especialitzades", a l'espera que el capítol VI es complete amb un nou punt, en el qual es dote les comissions de treball de les figures de president i secretari. Al mateix temps, retira l'esmena a l'article 13, en la qual en demanava la supressió.

9ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** li respon que el president i el secretari de les comissions de treball coincideixen amb les figures de president i secretari de la mateixa junta rectora i li recorda que les comissions de treball no tenen un reglament intern.

S'aprova incloure en el capítol VI un punt en què figure aquesta observació.

10ª intervenció: el **Sr. Rafael Fabregat Prats** sol·licita que s'afija un annex on figuren els decrets i les lleis a què es fa referència en el reglament.

11ª intervenció: la **Sra. M. Ángeles Centeno Centeno**, *directora general de Gestió del Medi Natural*, aclareix que els reglaments se solen acompanyar d'un índex legislatiu i en aquest cas també es farà així.

12ª intervenció: el **Sr. Luis Rubio Catalán** cedeix la paraula al Sr. Amat Sánchez perquè defenga les esmenes presentades.

13ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** comenta que l'esmena de l'article 9 ja està resolta i passa a explicar l'esmena a l'article 11, referent a les funcions de la Junta Rectora.

En aquesta esmena sol·licita afegir dos apartats que apareixen en el Decret de la declaració del Parc. Aquests punts són:

- Emetre informes previs a l'aprovació del pressupost de gestió del Parc Natural (article 6.2.a) del Decret 50/2006.

- Emetre informes previs a l'aprovació del programa anual de gestió del Parc Natural (article 6.2.c) del Decret 50/2006.

No entén per què aquests punts que apareixen en el Decret de declaració del Parc no s'inclouen en el reglament, ja que considera que són molt importants.

14ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** aclareix que l'Administració no té cap problema a incloure-hi aquests punts. Matisa que el Parc no té un pressupost propi i l'única cosa que s'hi pot fer és exposar les previsions en la Junta com també tot allò que sabem que es pot posar en marxa.

15ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** fa referència a l'article 12 i proposa que la Junta es reunisca en sessió ordinària almenys dues vegades a l'any, i al·lega que fins ara ha estat la forma s'ha estat funcionant.

16ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** respon que en tots els parcs les juntes rectores es reuneixen dues vegades a l'any, però que considera que en el reglament ha d'aparèixer el mateix que dicte el decret: "La Junta es reunirà en sessió ordinària almenys una vegada a l'any i en podran convocar-se d'altres amb caràcter extraordinari".

17ª intervenció: el **Sr. Pedro Martínez Cañada**, per la Conselleria d'Indústria, Comerç i Innovació, defensa la postura de la Sra. Carmen Olmos, i al·lega que la Conselleria té la suficient experiència com per a confiar en la seua decisió.

18ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** discrepa i manté l'esmena.

19ª intervenció: la **Sra. M. Ángeles Centeno Centeno** ratifica la postura de Carmen Olmos que siga obligatori convocar la Junta almenys una vegada a l'any.

Es decideix sotmetre-la a votació entre els membres de la Junta. El president ho executa:

Resultat de la votació:

Vots a favor de l'esmena 6

Vots en contra de l'esmena 11

Abstencions 3

20ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** proposa que en el punt 1 de l'article 14 s'afija "s'hauran de convocar en el termini d'un mes sessions extraordinàries quan així ho sol·licite el 20 % dels membres de la Junta". En aquesta sol·licitud hauran de figurar els punts de l'ordre del dia que es volen incloure en la convocatòria.

21ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** no té inconvenient a modificar el punt 1 de l'article 14 i fins i tot suggereix que la redacció siga "s'hauran de convocar en el termini màxim d'un mes sessions extraordinàries quan així ho sol·licite el 20 % dels membres de la Junta".

22ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** exposa l'esmena al punt 2 de l'article 14, per la qual proposa que "així mateix, el 10% dels membres de la Junta podran instar el president a la inclusió en l'ordre del dia dels punts que consideren d'interés per a l'espai natural".

23ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** respon que no hi ha inconvenient per la seua banda.

24ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** exposa l'esmena al punt 4 de l'article 14, per la qual suggereix suprimir la necessitat de presentar per escrit, amb 48 hores d'antelació, les preguntes que es desitge que es responguen de manera específica. Al·lega que els precís i preguntes poden sorgir del mateix debat de la Junta o de la informació aportada durant la sessió i no s'ha de limitar l'exercici d'aquest dret. En qualsevol cas, es podrà establir un termini de resposta per escrit si la informació sol·licitada no estiguera disponible en el moment de la reunió.

25ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** pensa que és un problema d'interpretació i s'hauria de redactar millor. El que es pretén en aquest punt és que les preguntes que s'hagen de respondre específicament, es presenten per escrit en un termini de 48 hores.

En el text caldria afegir que si es plantejara una pregunta durant l'evolució de la Junta i no es poguera respondre al moment "podran respondre's després de la reunió en el termini màxim de 10 dies".

26ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** es manifesta d'acord amb l'aportació de la Sra. Carmen Olmos.

27ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** considera que en l'article 15 s'hauria d'afegir "... inclòs en l'ordre del dia llevat que estiguen presents tots els membres de l'òrgan i siga declarada la urgència de l'assumpte amb el vot favorable de la majoria".

28ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** està d'acord amb l'aportació del Sr. Amat Sánchez.

29ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** exposa l'esmena a l'article 20. Pensa que ha d'estar prevista la votació secreta i que s'ha de reconèixer com a dret individual de tots els membres de la Junta.

30ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** no veu cap impediment que la votació puga ser secreta.

31ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** considera que el reglament està redactat amb un llenguatge sexista i proposa utilitzar termes com ara presidència en lloc de president o secretaria en lloc de secretari, etc.

32ª intervenció: el **Sr. Josep Bort Cubero** afirma que no li queda clara quina ha estat la modificació de l'article 15 i considera que hi ha temes d'urgència que haurien de poder ser tractats en l'ordre del dia, a pesar que no s'hagen comunicat amb anticipació.

Queda aprovat el reglament per unanimitat.

4. Precs i preguntes

1ª intervenció: el **Sr. Rafael Fabregat Prats** fa referència al punt 6 de l'acta anterior, en relació amb la intervenció del Sr. José Luis Montero sobre el tractament fitosanitari dels pins de la forest de Sant Joan. No s'oposa a la idea de talar però no està d'acord que el tractament fitosanitari

incloga la tala dels pins. En el control fitosanitari el que es pretén és sanejar la planta, no matar-la. Proposa altres mètodes per a minimitzar la plaga del visc, com ara permetre, per mitjà d'una llicència, la recol·lecta per a una possible comercialització. Es manifesta totalment en contra de la tala de pins com a tractament sanitari.

2ª intervenció: el **Sr. Luis Rubio Catalán** li respon que en aquesta ocasió no es disposa de l'assistència del tècnic forestal però que acudirà a la pròxima reunió de la Junta i podrà respondre-li personalment.

3ª intervenció: el **Sr. Rafael Fabregat Prats** no està en contra de tallar algun pi si és necessari. De fet, la forest de Sant Joan és un bosc envellit, però això és conseqüència d'una mala gestió forestal que ha durat molts anys. Prova d'aquesta mala gestió és la diferència que hi ha respecte als boscos privats limítrofs. Planteja la repoblació com a alternativa a l'envelliment del bosc.

4ª intervenció: el **Sr. Luis Rubio Catalán** remet al Sr. Rafael Fabregat a la pròxima reunió, en què es respondrà la seua pregunta.

5ª intervenció: el **Sr. Pedro Jorge Notario**, representant de la Federació d'Esports de Muntanya i Escalada de la CV exposa dos punts respecte a la situació de la xarxa de senders que afecten la comarca i en concret el Parc:

A. Proposa incloure les rutes del Parc en el registre de senders, ja que part d'aquests coincideixen. Comenta que traslladarà la proposta per escrit a la Direcció General i també, específicament, al Parc.

B. Fa una petició: que les rutes es puguen constituir com a senders PR o senders locals i, així, aquests podrien tenir un segon nom, com ara la Ruta Circular al Pic. L'objectiu d'aquesta proposta és poder fer una labor de difusió de tal manera que apareguen en el Registre Públic de Senders, en la guia de senders de la Generalitat, en la pàgina web de senderisme, etc.

6ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó** respon que l'única senda homologada és el PR79, mentre que els que corresponen a la ruta circular i la pujada al pic ja no ho estan.

7ª intervenció: el **Sr. Pedro Jorge Notario** afirma que aquests senders

continuen homologats mentre ningú els done de baixa, ja que per a fer-ho cal seguir un procediment que en aquest cas no s'ha realitzat.

8ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó**: Des del Parc creiem que hi ha senders que no cal tornar a obrir. Aquesta opinió ja ha estat traslladada als promotors responsables dels PR senyalitzats (Francisco Navarro del CEE) i, a més, considera interessant contrastar la informació amb l'opinió dels usuaris.

9ª intervenció: el **Sr. Pedro Jorge Notario** respon que l'informe de la Federació és negatiu quan els senders estan abandonats, el promotor no se'n preocupa o no hi ha un interès d'infraestructures esportivoturístic que fomenti el senderisme.

Conclou la seua intervenció i aclareix que hi ha diversos senders que es donaran de baixa si el promotor no respon i defensa la necessitat homologar les rutes com a senders, i invita els ajuntaments a adquirir la figura de promotor i rebre les subvencions de manteniment d'aquests.

10ª intervenció: el **Sr. José Joaquin Gual Arnau** desitja saber en quina situació es troba la sol·licitud que van realitzar els alcaldes dels municipis afectats pel Parc, en la qual es demanava la instal·lació d'un abocador controlat i un centre de reciclatge de residus.

S'interessa també pel projecte de la marca Macizo de Penyagolosa, el qual figura com a objectiu en el PORN.

Proposa també l'elaboració d'unes jornades anuals i rotatives entre els municipis en què es done informació i difusió sobre els valors patrimonials del Parc.

11ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** exposa que la directora general es va posar en contacte amb el Sr. Jorge Lamparero, director general per al Canvi Climàtic (que és el departament que té les competències en abocadors), i van concloure en la necessitat que els municipis busquen els terrenys adequats per a la seua ubicació i ells hi posarien la infraestructura.

12ª intervenció: el **Sr. Luis Rubio Catalán**, *alcalde de Villahermosa del Río*, diu que prompte es farà arribar a la Conselleria les fotos i les ubicacions on es podran instal·lar els ecoparcs perquè aquesta pugui començar les

gestions.

13ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** comenta que, quant a la marca, s'està treballant activament i amb molta il·lusió. S'ha de tenir en compte que és una qüestió complexa, laboriosa i que exigeix uns estàndards mínims de qualitat.

S'està fent un treball de recollida de dades d'empreses, artesans, etc., de cada parc per tal de realitzar una experiència pilot i poder valorar el grau d'acceptació.

La intenció és poder simplificar tots els tràmits i condicions per a no complicar la vida als empresaris i artesans interessats. Per a això, s'ha contractat una auditoria amb Vaersa i s'està en contacte amb el govern andalús, el qual ja disposa d'un projecte molt ben elaborat i consolidat. En relació amb la difusió dels valors patrimonials del Parc i els seus municipis, proposa als ajuntaments prendre com a exemple un projecte que es realitza al Parc Natural de la Serra d'Espadà i que està funcionant amb èxit: El dia dels pobles del Parc de la Serra d'Espadà. Es tracta d'un dia de trobada d'associacions, artesans, escolars i veïns de les poblacions incloses en el Parc, que se celebra anualment i de forma rotatòria entre els pobles.

14ª intervenció: el **Sr. Juan Manuel Benages Monfort** diu que li sembla una bona idea la proposta de la Sra. Carmen Olmos. Quant a la recuperació dels senders, creu que cal ser molt cauts i no obrir-ne on ja hi ha altres vies alternatives.

Sol·licita més mitjans per a condicionar el *Camí dels Pelegrins* des de Xodos fins al *Pla de la Creu*.

15ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** matisa que el *Camí dels Pelegrins de les Useres* (*monument natural*) no pertany al Parc de Penyagolosa i que tindrà el seu propi òrgan rector per a realitzar aquesta proposta.

16ª intervenció: el **Sr. Àngel Enguix**, *cap de secció del Servei de Parcs Naturals*, informa que s'ha actuat de manera directa en la zona incendiada i que hi ha una brigada de manteniment que anirà treballant al llarg del *Camí dels Pelegrins de les Useres* de forma continuada.

17ª intervenció: el **Sr. Juan Manuel Benages Monfort** considera que

la mà d'obra emprada és insuficient.

Desitja informació sobre les subvencions que es gestionen al Parc com també saber si es perden els diners de les ajudes no sol·licitades.

18ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** explica el procés utilitzat per a tramitar les subvencions. Informa que fins ara s'han sol·licitat més subvencions que diners disponibles. En el cas que no es demostre que s'han emprat tots els diners de la proposta en les subvencions concedides, aquests diners retornaran a Hisenda.

19ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó** aclareix que les quantitats indicades en la memòria corresponen a les ajudes ja concedides i aprovades, és a dir, són diners emprats.

20ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** comenta que l'ordre de subvencions està oberta a la zona PORN.

21ª intervenció: el **Sr. Juan Manuel Benages Monfort** afirma que a la forest de Sant Joan no s'han sol·licitat ajudes per al pasturatge i opina que s'hauria de potenciar la ramaderia a aquesta forest.

22ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó** respon que a la forest de Sant Joan sempre s'ha pasturat i que, després que l'últim ramader abandonara aquesta pràctica, no ha tornat a eixir a concurs. Encara que els tècnics forestals van observar que el bestiar acabava amb els brots, personalment pensa que aquest aprofitament cabria dins del Parc.

23ª intervenció: el **Sr. Juan Manuel Benages Monfort** valora l'estat de conservació de les finques privades respecte a la pública.

24ª intervenció: el **Sr. Javier Gonell Navarro**, *representant d'Unió de Llauradors i Ramaders*, considera que els camins són importants però cal evitar que aquests passen per finques privades i intentar que circulen per camins de titularitat pública.

25ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** valora molt positivament que la reunió se celebri a Villahermosa i espera que en el futur també se celebri a Xodos i Vistabella. Tanmateix, fa una observació sobre la necessitat de fer les Juntes més sostenibles mediambientalment, facilitant

el desplaçament amb mitjans de transport col·lectiu, ja que desplaçar-se en nombrosos vehicles particulars no resulta gens ecològic.

26ª intervenció: el **Sr. Luis Rubio Catalán** respon que aquesta apreciació hauria d'haver-se plantejat en la penúltima reunió, ja que quan es realitza a Castelló també hi ha assistents que han de desplaçar-s'hi.

27ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** il·lustra aquesta intervenció amb l'efecte d'una tala al *barranc de l'Avellanar*, que està ubicat fora del Parc, però dins de la zona PORN. És conscient que el director-conservador està actuant en aquest tema, però ho vol donar a conèixer a la Junta. Considera que, amb vista al futur, s'han de compatibilitzar els aprofitaments dels recursos amb les activitats del Parc. Es tracta de com es tala i no d'impedir les activitats tradicionals, que aquestes siguen compatibles i que no causen impacte al paisatge.

28ª intervenció: el **Sr. Pedro Jorge Notario** parla sobre els criteris de senyalització de senders. En aquest sentit, diu que les entitats promotores senyalitzaven abans els camins de ferradura, amb el permís verbal dels propietaris, però ara s'ha de demanar permís als particulars perquè signen aquest compromís. L'únic instrument dels ajuntaments per a legalitzar un sender és el Pla d'ordenació del territori.

29ª intervenció: el **Sr. Jordi Llupart** considera un acostament que se celebren les juntes als municipis del Parc i també que hi hagen més intervencions en la zona PORN perquè aquestes repercutisquen en la població.

30ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** comenta que la brigada no sols se centra al Parc, sinó que també treballa en la zona d'influència.

31ª intervenció: el **Sr Jordi Llupart** pregunta si hi ha alguna previsió perquè augmente l'àmbit del Parc.

32ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** respon que si els propietaris ho volen, sí que es farà, però si sorgeix la proposta es durà a terme a poc a poc i quan hi haja diverses sol·licituds.

33ª intervenció: el **Sr. Francisco Montoliu Clausell**, *representant del club de caçadors La Javalina de Vistabella* exposa que les reunions de la Junta s'haurien de fer al matí o a la vesprada, ja que si es fan al migdia, els que treballen perden tot el dia.

Després d'un xicotet debat entre els membres de la Junta, la Sra. Carmen Olmos Soto accepta la proposta i diu que les pròximes reunions es faran a les 16.00 hores.

34ª intervenció: el **Sr. Francisco Montoliu Clausell** es pregunta sobre el sentiment actual de la població sobre el Parc. Al principi, no va haver-hi informació i considera que tots els esforços s'estan centrant en el Parc i no en la zona PORN, on es construeix el que es vol sense control, s'hi deixen assecar fonts i s'hi posen tanques que no són reglamentàries.

35ª intervenció: la **Sra. M. Ángeles Centeno Centeno** diu que els ajuntaments tenen les competències en urbanisme i la Conselleria és qui ha de fer les denúncies.

36ª intervenció: el **Sr. Francisco Montoliu Clausell** considera que hi ha molta vigilància al Parc però que a la resta els agents mediambientals haurien d'actuar més.

37ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** opina que cal tenir més paciència i actuar primer al nucli del Parc i després ampliar les actuacions a la zona del PORN.

38ª intervenció: el **Sr. Josep Bort Cubero** pregunta si hi ha un pla específic sobre aus i, en concret, sobre rapaces, i si hi haurà mesures que restringisquen els accessos quan hi ha afluència de visitants, com ara a Setmana Santa, que coincideix amb l'època de nidificació, i si es deixaran arbres grans quan es realitze un sanejament del bosc.

39ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó** respon que aquesta proposta s'ha de regular en el PRUG i que ja hi ha reglamentacions en la Llei forestal i en la normativa sectorial existent.

40ª intervenció: el **Sr. Vicente Valls Uriol** reprén el tema de les ajudes

en les zones PORN. En les poblacions d'interior concorren diverses línies de subvencions de les diferents conselleries i s'hauria de donar prioritat a les poblacions que estan dins del Parc.

41ª intervenció: la **Sra. Carmen Olmos Soto** respon que no hi ha una normativa que empare això i insta els directors territorials assistents que ho proposen en les seues conselleries.

42ª intervenció: el **Sr. José Joaquin Gual Arnau** exposa, referint-se a l'opinió que tenen els propietaris sobre el Parc que a Vistabella la majoria dels propietaris són privats i aprecien les seues finques, però no poden talar pins i no poden agafar bolets perquè se'ls emporten els recol·lectors. Són ells qui han de cuidar i netejar la forest i pateixen l'afluència massiva de visitants en determinades èpoques de l'any. Pensa que, perquè se'n consciencien, han d'estar ben incentivats.

43ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó** respon a Amat sobre les conseqüències de la tala al barranc de l'Avellanar i li comenta que l'Administració farà un seguiment de l'aprofitament, que encara estan en el període en què es poden retirar les restes, i si no estiguera correcte, s'elaboraria un informe

44ª intervenció: el **Sr. Amat Sánchez Velasco** considera que cal buscar solucions i que aquestes no es basen només a sancionar. S'han de juntar les entitats implicades i arribar a un acord.

45ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó** disculpa l'assistència del Sr. Gerardo Nebot García, representant dels propietaris privats dels terrenys de masies la Cambreta i el Bosco, i exposa els seus suggeriments:

- Què es farà respecte als cotxes que aparquen en finques privades a l'entorn del Parc?
- Respecte a les subvencions dels propietaris de les geleres, els agradaria fer alguna actuació a la gelera de la masia de Penyagolosa i que la Junta en prenga coneixement.

46ª intervenció: el **Sr. Josep Carda Usó** pregunta als membres en quin format prefereixen rebre la memòria i en quin idioma.

Tots prefereixen la memòria en CD, a excepció de José Manuel Benages, que la sol·licita en paper.

S'alça la sessió a les 14.50 h.

Castelló, 29 de maig del 2008

Fdo. Josep Carda Usó

Fdo. Luis Rubio Catalán

Objectius

2.1 Objectius

D'acord amb el marc normatiu i d'ordenació establert en el Pla d'ordenació dels recursos naturals del massís de Penyagolosa, el règim de protecció que s'aplica al parc natural té les finalitats o els objectius següents:

- Protegir i conservar el patrimoni natural i el paisatge, promovent la gestió racional dels recursos naturals en el marc d'una estratègia global d'avanç cap al desenvolupament sostenible.
- Protegir i conservar el patrimoni cultural associat als valors ambientals i paisatgístics, amb especial atenció als elements historicoartístics, arquitectònics i etnològics i, en general, a aquells trets, estructures o béns que resulten del poblament humà durant els últims segles.
- Corregir i minimitzar els impactes que l'activitat humana ha pogut ocasionar sobre els recursos naturals, paisatgístics i culturals.
- Regular específicament els usos, aprofitaments i activitats en relació amb la conservació activa d'aquests recursos, evitant aquelles actuacions que resulten perjudicials per a la preservació i la gestió racional d'aquests.
- Promoure mesures directes per a la conservació, regeneració, millora, difusió i posada en valor dels elements i conjunts d'interés natural i cultural.
- Fomentar i coordinar programes d'actuació en matèria d'ús públic i privat dels recursos naturals i culturals, incloent l'estudi, l'aprofitament sostenible, la investigació, l'ensenyament i el gaudi ordenat d'aquests.
- Potenciar i regular l'ús públic del medi, el qual disposa d'una notable tradició en el massís de Penyagolosa, i és objecte d'atenció especial el gaudi ordenat en la natura, el senderisme, l'escalada clàssica, l'escalada curta, les carreres terrestres i el turisme rural en les diverses modalitats.
- Facilitar i fomentar la participació de municipis, propietaris, usuaris i col·lectius socioeconòmics en la gestió de l'espai protegit i en el disseny d'estratègies d'actuació específiques.

- Promoure la coordinació i la concurrència d'iniciatives entre l'administració autonòmica, les corporacions locals i la iniciativa privada en les matèries relatives a la gestió del parc.

Vigilància i incendis forestals.

3.1 Pla de vigilància d'incendis forestals.

3.2 Incendis forestals.

3.3 Pla de prevenció d'incendis forestals.

3.1. Mitjans disponibles en el Pla de vigilància

Una unitat de prevenció d'incendis forestals en vehicle 4x4.

Una unitat de prevenció d'incendis forestals motoritzada.

Una unitat de prevenció d'incendis forestals eqüestre.

Un observatori forestal.

Un lloc de control a l'entrada del parc natural.

3.2. Incendis forestals a la zona del Pla de prevenció d'incendis del massís de Penyagolosa.

Data	Municipi	Partida	Superfície arbrada	Superfície desarbrada	Superfície Total	Causes
01/08/2008	Vistabella	Pla de la Mestra	0,0001 ha	0 ha	0 ha	llamp
01/09/2008	Villahermosa	La lloma Bea	0,01 ha	0 ha	0 ha	llamp
26/04/2008	Vistabella	El Túnel	0,02 ha	0 ha	0 ha	llamp
06/12/2008	Vistabella	La Devesa	0 ha	0,006 ha	0,006 ha	intencionat

3.3 Pla de prevenció d'incendis forestals del Parc Natural de Penyagolosa

Durant el 2008 el Servei de Prevenció d'Incendis i Sanitat Forestal ha presentat l'esborrany del Pla de prevenció d'incendis del Parc Natural de Penyagolosa. Des de l'oficina tècnica del parc s'ha treballat en la revisió del Pla de prevenció d'incendis i en la redacció d'un informe on es destaquen els punts que s'han de tenir en compte abans de tramitar les actuacions previstes.

Planificació i gestió per a la conservació.

4.1 Línies d'investigació.

4.2 Conservació de flora.

4.3 Conservació de fauna.

4.4 Conservació d'hàbitats.

4.1 Línies d'investigació.

- **“Estudi de plantes amenaçades de la flora local del massís de Penyagolosa”.**

Carlos Fabregat Llueca i Silvia López Udias. Octubre de 2008.

La riquesa florística de Penyagolosa ha sigut objecte de molts estudis al llarg de la història, des de les primeres observacions de Cavanilles, passant pels més recents estudis botànics de Josep Vigo al segle XX. Durant aquest 2008 s'ha elaborat “l'Estudi de plantes amenaçades de la flora local del Massís de Penyagolosa”, per part de Carlos Fabregat Llueca i Silvia López Udias, investigadors vinculats del Jardí Botànic de la Universitat de València. Un treball que té com a objectiu obtenir informació poblacional sobre les espècies més amenaçades de la flora local del massís de Penyagolosa. Entre els treballs d'investigació que s'han dut a terme tant al parc com en el seu àmbit d'influència destaquen, la localització i georeferenciació de les poblacions de les espècies. L'avaluació dels efectius poblacionals de cada espècie localitzada, mitjançant recompte directe o estimació, en funció de la grandària o densitat de la població. La realització de fotografies d'aspecte i detalls de cada espècie localitzada, per a la seua incorporació, juntament amb les dades de situació, al Banc de Dades de Biodiversitat de la Comunitat Valenciana o l'avaluació de l'estat de conservació de les poblacions. Un treball d'investigació que encara no ha sigut publicat, però que està a l'espera de ser editat per a la seua difusió com a material de suport per a futures actuacions de conservació en la flora amenaçada de Penyagolosa.

- **“Episodi epidèmic complex d'evolució gradual en masses de pins a la zona mediterrània”**

Juan J. Tuset, C. Hinarejos, J.L. Mira, R. Hinarejos i E. Pérez-Laor, 2008.

Els resultats de la prospecció realitzada detingudament i en profunditat, durant l'any 2008, com també les explicacions sobre el desenvolupament d'aquesta greu patologia de la pineda són recollides en aquest treball. La forest de Sant Joan de Penyagolosa, situada al terme municipal de Vistabella del Maestrat, és un massís forestal amb paratges agrestos i únics de bosc

pinada mediterrània. *Pinus sylvestris* i *Pinus nigra* són les espècies dominants si bé, des de fa algun temps, alguns rodals d'aquesta massa forestal mostren un notable deteriorament amb un considerable nombre d'arbres debilitats i morts. A més de la implicació del sòl i clima, canviant en els molts anys de vida de la pinada, l'abundant presència de la fanerògama hemiparàsita *Viscum album subsp. austriacum* (visc) i dels fongs basidiomicets causants de la podridura de la fusta *Heterobasidion annosum* i *Fomitopsis pinicola* són els principals factors que es detecten com a determinants de la greu patologia. El desenvolupament d'aquesta es correspon amb un episodi epidèmic complex de tipus lent que tendeix a la destrucció del bosc de pinada sense la producció de períodes àlgids de malaltia. Diferents qüestions sobre el comportament i les possibilitats d'atenuació d'aquest són tractades en el text. Al llarg dels anys tots aquests factors s'han sincronitzat i han determinant la patologia que mostren actualment els pins. Patologia que avança de manera gradual però constant, sense parades, i que delma els imponents pins d'aquesta forest mediterrània.

■ **Jornades de Treball sobre els Problemes del Visc (*Viscum album*) en Masses Forestals.**

Abril de 2008.

Durant els dies 2 i 3 d'abril es van celebrar a Atzeneta del Maestrat (Castelló) les Jornades de Treball sobre els Problemes del Visc en Masses Forestals. La reunió es va celebrar per iniciativa del Servei de Prevenció d'Incendis i Sanitat Forestal de la Generalitat Valenciana. A la reunió van acudir representants de les comunitats autònomes d'Andalusia, Aragó, Saragossa i Terol, Catalunya, Castella-la Manxa, Madrid, Navarra, Diputació Foral d'Àlava i Comunitat Valenciana. També hi van assistir la Universitat de Lleida i el Ministeri de Medi Ambient. En total, incloent els representants dels serveis territorials de la província de Castelló, la reunió va agrupar més de 30 tècnics. Els objectius previstos per a aquestes jornades van ser el coneixement de la situació a les diferents comunitats autònomes, l'intercanvi d'experiències i la recerca de mesures d'actuació conjunta.

- **“Estudi de les cavitats dels espais naturals de la Comunitat Valenciana”.**

Durant el 2008 des de l'oficina del parc s'ha col·laborat amb el Dr. Alberto Cendra de la *Fundació Entomològica Torres Sala*, en la localització de diverses coves i en l'elaboració de la base de dades que s'elabora per a “*l'estudi de les cavitats dels espais naturals de la Comunitat Valenciana*”.

4.2 Conservació de flora.

■ *Seguiment de la floració de diverses espècies vegetals.*

Per part de l'equip de treball del Parc Natural de Penyagolosa s'ha realitzat enguany, un seguiment d'espècies de flora al parc i el seu entorn.

Espècie	Nom comú	Localització	Data
<i>Anemona hepática</i>	Anemone	Cova de l'aigua	21/02/2008
<i>Galantus nivalis</i>	Lliri de neu	Font de la Cambreta	28/02/2008
<i>Galantus nivalis</i>	Lliri de neu	Barranc de la Teixera	07/03/2008
<i>Galantus nivalis</i>	Lliri de neu	Barranc de la Pegunta	11/03/2008
<i>Viola</i>	Violetes	Banyadera	17/03/2008
<i>Prunus spinosa</i>	Aranyoners	Pla de Vistabella	20/03/2008
<i>Prunus mahaleb</i>	Cirerer silvestre	Barranc de la Pegunta	01/04/2008
<i>Iris xiphioides</i>	Lliri	Lloma Plana	09/04/2008
	Orquídies	Camí Peregrins	25/04/2008
<i>Fritilaria lusitanica</i>	Fritilaria	St. Joan	25/04/2008
<i>Prímula veris</i>	Primavera	Barranc de la Pegunta	25/04/2008
<i>Fragaria vesca</i>	Maduixes silvestres	Rodesnar	28/04/2008
	Falagueres (brots)	Rodesnar	28/04/2008
<i>Erodium celtibericum</i>	Gerani de Cavanilles	Cima del Pic	11/07/2008

■ *Aplicació de la base estructural d'un hàbitat a la revegetació d'àrees degradades per la creació de vies de pas al pic del Penyagolosa.*

Des del Centre per a la Investigació i Experimentació Forestal de la Generalitat Valenciana (CIEF) s'ha efectuat l'assaig en camp amb el model base estructural d'un hàbitat per a la selecció de tàxons que s'han d'utilitzar en els treballs de restauració de determinades àrees degradades al cim del Penyagolosa a causa de l'acció antròpica de creació de vies de pas i accés inapropiats.

L'estudi ha consistit en un primer moment, en una visita a la zona i posterior alçament d'inventaris fitosociològics segons el mètode sigmatista, tal com indica el model base estructural d'un hàbitat. Els inventaris segons aquest mètode i les indicacions de Braun-Blanquet han permés elaborar l'elenc d'espècies que participen en les comunitats vegetals que apareixen en el territori, tant des del punt de vista de les comunitats climàtiques com permanents o serials. Posteriorment, a les dades d'índole fitosociològica

s'han aplicat la resta d'índexs que indica el model base estructural d'un hàbitat per a la valoració de la contribució de cadascuna de les espècies a l'estructura bàsica de l'hàbitat. Tant els de funcionalitat com els d'estructuralitat i singularitat (aquests han sigut subdividits al seu torn en amenaça, raresa o endemicitat de cadascun dels tàxons). La zona d'estudi ha sigut dividida en dues grans àrees, perquè la zona pertorbada englobava tant àrees dominades per la comunitat *Erodio-Erinaceetum* (a les parts més altes de la muntanya) com per l'associació *Violo-Querquetum valentinae* (no hem considerat subassociacions per simplificar el model) i les seues comunitats serials de degradació, com l'associació *Salvio-Aphyllanthesetum*, principalment amb la subassociació *fritillarietosum* en trànsit a *Thero-Stipetum*.

Per a establir la base estructural d'un hàbitat es va realitzar un transecte des del punt més alt del pic del Penyagolosa fins a la base. Amb l'ajuda d'un GPS

e-Trex Garmin Vista es van prendre les coordenades espacials (coordenades UTM de referència, datum ED1950 fus 30) de les zones que s'han de restaurar alhora que es feien inventaris. La informació resultant es va incorporar a un sistema d'informació geogràfica (SIG) i queden així georeferenciades les zones d'actuació.

Espècies	Centre	Material	Nombre d'exemplars en producció
<i>Prunus prostrata</i>	CIEF	Llavors	En espera
<i>Amalanchier ovalis</i>	CIEF + Brigada	Llavors	En espera
<i>Juniperus communis</i> ,	CIEF	Llavors	100
<i>Rhamnus saxatilis</i>	CIEF	Llavors	En espera
<i>Prunus spinosa</i>	CIEF	Llavors	En espera
<i>Juniperus sabina</i>	CIEF	Llavors	En espera
<i>Anthyllis montana</i>	CIEF	Vegetatiu-llavors	300
<i>Rosa agrestis</i>	CIEF + Brigada	Vegetatiu-llavors	75
<i>Astragalus muticus</i>	CIEF	Vegetatiu-llavors	300
<i>Erodium celtibericum</i>	CIEF	Llavors	100
<i>Potentilla cinerea</i>	CIEF	Llavors	300
<i>Thymus godayanus</i>	CIEF + Brigada	Vegetatiu-llavors	200
<i>Sideritis vigoi</i> .	CIEF	Vegetatiu-llavors	300
<i>Rosa pinpinellifolia</i>	CIEF + Brigada	Vegetatiu-llavors	100
<i>Salvia lavandulifolia</i>	CIEF + Brigada	Vegetatiu-llavors	1500
<i>Globularia repens</i>	CIEF	Vegetatiu-llavors	300

4.3 Conservació de fauna.

■ Cens de voltors.

Localització	Terme municipal	Quantitat
Los Rincones	Villahermosa	9 parelles-4 polls
Cabezo Rojo	Llucena	2 parelles-2 polls
La Pena-roja	Benafigos	0-0
Fte Mas de Ramos	Villahermosa	1 parella-1 poll
Single Verd	Culla	6 parelles-4 polls

■ Cens de cabra.

Localització	Terme municipal	Data	Quantitat
Altis	Villahermosa del Río	02/12/2008	3
Borràs	Villahermosa del Río	04/12/2008	13
Villar Alto	Villahermosa del Río	03/12/2008	6
Lloma Benafigos	Vistabella	08/12/2008	45
Carretera Vistabella	Vistabella	25/11/2008	20
Les Forques	Vistabella	28/11/2008	18
Mas de Gil	Vistabella	09/12/2008	56
l'Alfardé	Vistabella	02/12/2008	9
La Lloma Garrido	Vistabella	26/11/2008	43
La Canaleta	Vistabella	05/12/2008	13
Lloma Bernat	Xodos	26/11/2008	30
Roques Llises	Xodos	25/11/2008	27

A través del projecte LIFE de d'amfibis es van restaurar les basses del Passet, del Boiro, de l'Alberta i el Molí de Xodos.

4.4 Conservació d'hàbitats.

■ Projecte de restauració d'hàbitats prioritari per als amfibis Estiu de 2008.

Amb aquest projecte LIFE d'amfibis es pretén crear una xarxa de 55 tolles d'especial interès per als amfibis als 19 llocs d'interès comunitari (LIC) que hi ha a la Comunitat Valenciana, entre aquests Penyagolosa. Les basses i abeuradors de la zona de Penyagolosa desapareixen per l'abandó de les

pràctiques tradicionals. Aquests xicotets hàbitats actualment sabem que són fonamentals per a la conservació dels amfibis, el desenvolupament de diferents comunitats vegetals de gran valor i per a altres animals que hi habiten o acudeixen a abeurar. Així, doncs, tant al Parc Natural de Penyagolosa com al seu àmbit d'influència s'ha posat en marxa aquest *Projecte de restauració d'hàbitats prioritaris per als amfibis*, on s'han dut a terme treballs d'inventari i conservació d'unes quantes basses. L'equip de treball del parc ha col·laborat amb els responsables del projecte i ha realitzat un treball de catalogació de basses i selecció de les més afectades per a iniciar els tràmits per a la restauració, i s'ha contactat amb els propietaris i s'ha informat la població local sobre l'objectiu del projecte.

Com a resultat d'aquest treball s'han restaurat tres basses al terme municipal de Vistabella i una a Xodos: *bassa del Passet, Mas de l'Alberta, Mas del Boiro* i el *Molí de Xodos*. Emmarcades dins d'aquest projecte, el Parc Natural de Penyagolosa es va encarregar d'organitzar conjuntament amb els educadors ambientals del projecte unes *jornades itinerants sobre els amfibis de Penyagolosa* que van visitar els municipis de Villahermosa, Vistabella i Xodos, en les quals es van organitzar xarrades, exposicions i tallers didàctics per als més menuts.

- **Treballs realitzats per la Brigada de Manteniment de Microreserves a la província de Castelló per a la Microreserva del Barranc de la Pegunta, al Parc Natural de Penyagolosa.**

La figura de protecció d'espècies silvestres denominada microreserva vegetal va ser creada mitjançant el Decret 218/1994, de 17 d'octubre, del Govern Valencià. Les microreserves de flora formen la xarxa de microreserves de la Comunitat Valenciana; es tracta de zones de dimensions reduïdes (fins a 20 ha) i elevat interès botànic, destinades al seguiment i la conservació a llarg termini de les espècies vegetals o tipus de vegetació endèmica, rara o amenaçada de la Comunitat Valenciana. Les microreserves constitueixen una xarxa de parcel·les, aportades per la Generalitat Valenciana, o voluntàriament pels seus propietaris, amb un objectiu principal: contenir una o més poblacions de flora endèmica, rara o amenaçada. Dos programes diferents han cofinançat la creació, la gestió i el manteniment de la xarxa de microreserves a la Comunitat Valenciana

(projectes Life94 Nat/E/000766 i Life99 Nat/E/006417) que actualment disposa de més de 230 microreserves oficialment declarades. La província de Castelló alberga 75 microreserves declarades.

A continuació es detallen els treballs realitzats per la Brigada de Manteniment de Microreserves de la província de Castelló per a la Microreserva del Barranc de la Pegunta.

- **Recollida de llavors d'espècies de flora rara, endèmica o amenaçada (REA).**

S'anota la llista d'espècies de què s'ha recollit llavor, en compliment dels plans de gestió de les microreserves aprovats en les ordres de declaració o de les necessitats del *Servei de Conservació de la Biodiversitat*. Les llavors s'envien al *Banc de Germoplasma del Jardí Botànic de València*, o al *Banc de Llavors* segons conveni establert amb la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge.

Senda d'ascens al pic

Erodium celtibericum, Astragalus muticus, Juniperus communis, Sideritis spinulosa, Prunus prostata, Thymus godayanus.

Barranc de la Pegunta

Taxus baccata.

Barranc de la Teixera

Tilia platyphyllos, Taxus baccata.

Cambreta

Prunus spinosa, Rosa pimpinellifolia, Rosa agrestis.

- **Producció d'espècies de flora rara, endèmica i amenaçada.**

A continuació es detalla la llista d'espècies produïdes al viver de Sant Joan de Penyagolosa. Cal ressaltar que el viver es va restaurar i es va posar en funcionament a càrrec del projecte LIFE "Gestió i posada en valor de tres hàbitats d'alta muntanya a la província de Castelló", durant l'any 2006. Aquest viver també s'utilitza per a mantenir planta específica procedent d'altres vivers, fins al moment d'introduir-la en les diferents microreserves de flora a què estan destinades. La recollida de llavors i plantació en contenidors s'ha realitzat aquesta tardor, raó per la qual encara no es tenen dades de les plantes obtingudes.

Espècies	Procedència de les llavors	Nº de plantes obtingudes
<i>Acer granatense</i>	MRF Mola d'Ares	308
<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	MRF Montnegrell	37
<i>Colutea arborescens</i>	Serres prelitorals	sense dades
<i>Ilex aquifolium</i>	Alt Maestrat	sense dades
<i>Paeonia officinalis</i>	Barranc Algebar (Vistabella)	sense dades
<i>Thymus godayanus</i>	Alt Maestrat	50
<i>Tilia platyphyllos</i>	Barranc Teixera	130
<i>Potentilla</i>	Senda ascens pic	156
<i>Salvia lavandulifolia</i>	Entorn del Parc	1300
<i>Buxus sempervirens</i>	Tinença	17
<i>Juniperus sabina</i>	Entorn del Parc	10

- **Plantació d'espècies de flora rara, endèmica o amenaçada.**

Durant l'any d'execució de la proposta s'han plantat les espècies següents a la Microreserva del Barranc de la Pegunta:

Espècies	Quantitat
<i>Juniperus phoenicea</i>	24
<i>Tilia platyphyllos</i> , <i>Acer campestre</i> , <i>Ilex aquifolium</i> , <i>Taxus baccata</i> , <i>Crataegus monogyna</i> , <i>Ribes alpinum</i>	176
<i>Salvia lavandulifolia</i>	50
<i>Sideritis spinulosa</i>	320
<i>Potentilla caulescens</i>	120

- **Tala i arrabassament d'arbres.**

A fi d'evitar conflictes amb la possible caiguda de pins afectats pel visc o altres causes naturals (vent, neu, etc.) a la Microreserva del Barranc de la Pegunta, s'han talat, trossejat i apilat 143 exemplars de *P. sylvestris* i *P. Nigra subesp. salzmannii*.

- **Senyalització de microreserves.**

En compliment de l'Ordre de 7 de desembre de 1995, de la Conselleria d'Agricultura i Medi Ambient, per la qual es regula la senyalització de microreserves de flora, durant el temps d'execució de la proposta s'han senyalitzat les microreserves declarades i s'ha efectuat la substitució o reposició de senyals i cartells en mal estat i la senyalització de les

microreserves en projecte (estan en fase de redacció de l'esborrany del pla de gestió). Cadascun dels senyals s'ha marcat amb un número. Els senyals o cartells que estaven mal col·locats s'han ubicat en el lloc correcte. S'han col·locat set senyals metàl·liques perimetrals, les de fusta de la senda educativa i els cartells d'arbres monumentals.

• **Manteniment de sendes d'accés. Obertura i manteniment de sedes ecoeducatives. Col·locació de cartells.**

Hi ha microreserves de flora que ocupen espais de muntanya tradicionalment utilitzats per a activitats d'oci i temps lliure. En aquestes microreserves s'han realitzat labors de manteniment o adequació. Altres vegades, per a accedir a la microreserva o per a realitzar treballs, cal obrir una senda que facilite o permeta l'accés a aquestes.

D'altra banda, un dels objectius de la xarxa de microreserves de flora és el de l'educació ambiental. Per a complir aquest objectiu, en algunes microreserves que es consideren aptes per a l'exercici d'activitats d'educació ambiental, s'han obert sendes ecoeducatives amb la finalitat de mostrar les espècies més interessants i els hàbitats on creixen. Totes les sedes requereixen visites periòdiques per a realitzar tasques de neteja i manteniment.

En les sendes on hi ha cartells educatius, es realitza un manteniment constant d'aquestes, com també de les balises que senyalitzen el recorregut. En la senda d'ascens al pic s'ha treballat recol·lectant llavors per a fer una restauració posterior dels talussos.

• **Censos d'espècies rares, endèmiques o amenaçades.**

S'anota la llista d'espècies que s'han censat, en compliment dels plans de gestió de les microreserves aprovats en les ordres de declaració o de les necessitats del Servei de Conservació de la Biodiversitat. Part dels censos realitzats es reflecteixen al treball "Estudio botánico de plantas amenazadas de la flora local del Macizo de Penyagolosa" executat per Carles Fabregat en el entorn del P.O.R.N. del Parc.

Espècies	Cens
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	589
<i>Listera ovata</i>	486
<i>Ajuga pyramidalis</i>	2
<i>Tilia platyphyllos</i>	15

- **Sanitat forestal.**

Durant el 2008 s'han realitzat tractaments fitosanitaris al voltant del *Monument Natural del Camí dels Peregrins de les Useres*. Concretament, els treballs van consistir en la fumigació de les bosses de processonària a un costat i a l'altre del camí.

- **Actuacions forestals per a la lluita contra l'erosió.**

S'han realitzat treballs en la Forest d'Utilitat Pública L'Alfardell de Vistabella del Maestrat que han consistit en la reducció de la densitat d'arbrat amb criteri selectiu per a la posterior repoblació (en 2009) baix coberta per frondoses.

Programa de manteniment

5.1 Descripció de les actuacions.

5.2 Resum de les actuacions.

5.1 Descripció de les actuacions.

■ **Adequació d'infraestructures i instal·lacions.**

Descripció: treballs de manteniment d'infraestructures i instal·lacions pròpies del parc natural. En concret s'ha adequat el bany de l'oficina del parc natural, s'han realitzat treballs de manteniment a la carretera d'entrada a Sant Joan de Penyagolosa i a l'Observatori Astronòmic.
 Terme municipal: Vistabella del Maestrat

■ **Captació, adequació i millora de punts d'aigua (basses, séquies, aljubs, depòsits, fonts, etc.)**

Descripció: treballs al pou d'aigua d'abastiment d'aigua potable de l'Ajuntament de Xodos (recuperació del subministrament d'aigua). Condicionament de la font de l'Arç. Condicionament del depòsit d'aigua de Marcén. Millores i manteniment a la font Coberta i la font de la Cambreta.

Terme municipal: Vistabella del Maestrat, Xodos i Villahermosa

■ **Col·locació i reparació de tanques**

Descripció: instal·lació d'una tanca a l'entorn de l'ermitori de Sant Joan. Instal·lació d'una portera a la capçalera del Barranc de la Pegunta.
 Terme municipal: Vistabella del Maestrat

■ **Adequació de l'entorn i dels accessos al patrimoni històric.**

Descripció: treballs de neteja ocasionals a l'entorn de l'ermitori de Sant Joan de Penyagolosa i en l'ermita de Sant Cristòfol a Xodos.
 Terme municipal: Vistabella del Maestrat i Xodos

■ **Revisió, realització i col·locació de senyals.**

Descripció: col·locació de cartells direccionals a sendes i pistes forestals dissenyats per l'Associació Cultural Grèvol
 Terme municipal: Vistabella del Maestrat, Xodos i Villahermosa del Río.

■ **Obertura i manteniment de sendes.**

Descripció: manteniment mitjançant desbrossament, construcció d'escalons, passos d'aigua, empedrats... de la senda del pic, senda del riu Carbo, senda que fa la volta al pic i senda del barranc de la Pegunta. Manteniment del Camí dels Peregrins de les Useres.

Terme municipal: Vistabella del Maestrat, Xodos i Villahermosa del Río

- **Adequació d'àrees d'ús públic.**

Descripció: condicionament de l'àrea recreativa de la font de l'Alforí. També s'ha treballat en la zona destinada per als contenidors de paper, plàstic i vidre de l'Ajuntament de Xodos.

Terme municipal: Vistabella del Maestrat i Xodos.

- **Neteja d'espais naturals.**

Descripció: treballs de neteja esporàdics al parc i contornada.

Terme municipal: Vistabella del Maestrat, Xodos i Villahermosa

- **Millora de la xarxa d'infraestructures de prevenció d'incendis forestals mitjançant el condicionament de la xarxa viària.**

Descripció: condicionament de la pista forestal que discorre des de la masia Cambreta, passant per la Banyadera, fins a la masia Agustina. Longitud aproximada: 8.000 m.

Terme municipal: Vistabella del Maestrat, Xodos, Castillo de Villamalefa i Llocena.

5.2 Resum de les actuacions.

Actuacions	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
Adequació d'infraestructures i instal·lacions.	●	●		●	●	●	●			●	●	●
Captació, adequació i millora de punts d'aigua.	●	●		●	●		●	●				
Col·locació i reparació de tanques.				●	●				●			
Adequació de l'entorn i dels accessos al patrimoni històric.				●							●	●
Revisió, realització i col·locació de senyals.			●		●	●	●	●	●	●		
Obertura i manteniment de sendes.			●	●		●	●	●	●	●		
Adequació d'àrees d'ús públic.			●	●	●	●	●	●		●		
Neteja d'espais naturals.				●			●	●		●		
Millora de la xarxa viària de prevenció d'incendis forestals.												●

Planificació i gestió per a la integració socioeconòmica del Parc Natural de Penyagolosa

6.1 Programa de comunicació i divulgació.

6.2 Programa d'educació ambiental.

6.3 Programa d'interpretació del patrimoni.

6.4 Planificació i gestió de l'ús públic.

6.1 Programa de comunicació i divulgació.

■ Campanyes d'informació, comunicació i divulgació específiques:

- **“El Parc Natural de Penyagolosa... dos anys després”**

Xodos, 31 d'agost de 2008.

Xarrada-col·loqui a càrrec del director-conservador Josep Carda. Aquesta ha sigut la primera d'una sèrie de xarrades, dins d'una campanya d'informació destinada a la població local, que des del Parc Natural de Penyagolosa s'ha iniciat aquest 2008 i que tindrà continuïtat durant el 2009. Aquestes xarrades han servit per a donar a conèixer a les poblacions veïnes del parc les actuacions realitzades, els futurs projectes i les problemàtiques que poden afectar la població, i iniciar així un intercanvi d'opinions per a aconseguir la participació entre tots els sectors implicats al Parc Natural de Penyagolosa.

- **“L'ús públic en terrenys forestals”.**

Vistabella, 19 d'octubre de 2008.

Durant les Jornades Micològiques celebrades a Vistabella entre el 16 i el 19 d'octubre, va tenir lloc una taula redona on es va tractar el tema de l'ús públic als terrenys forestals, en relació amb la problemàtica sorgida durant l'època de recol·lecció de bolets. El director-conservador, Josep Carda, va participar en la taula redona i va exposar la situació al Parc Natural de Penyagolosa.

- **Fira d'Artesania i Gastronomia.**

Vistabella, 2 novembre de 2008.

Campanya informativa destinada a la població local. Ubicació d'un estand expositiu on es va informar sobre les rutes del parc, les instal·lacions de la zona i es van promocionar les activitats que des del parc s'efectuen. L'estand va estar acompanyat de panells informatius i fullets divulgatius del Parc Natural de Penyagolosa.

- **Promoció del Parc Natural de Penyagolosa en els mitjans de comunicació.**

Durant l'any 2008 s'han realitzat diversos reportatges per a l'espai de Medi Ambient als informatius de Canal 9, el programa Medi Ambient en PuntDos i s'han concedit diferents entrevistes per a Ràdio 9. També s'han realitzat diferents notes de premsa i moltes de les activitats realitzades durant el

2008 han sigut notícia en diversos mitjans escrits com *Las Provincias*, *Levante*, *Mediterráneo*, *el País* o *El Heraldo de Aragón*, entre altres.

■ Exposicions:

- **“La conservació dels Amfibis i els seus hàbitats”**

Exposició cedida pel Projecte de restauració d'hàbitats prioritaris per als amfibis del Servei de Biodiversitat. La mostra, formada per diferents panells divulgatius, mostrava la importància dels amfibis i la recuperació dels seus hàbitats. Una exposició que va servir de complement a les xarrades i tallers didàctics que es van organitzar al voltant de les jornades denominades *Els Amfibis de Penyagolosa*, que van tenir lloc a Vistabella (11/08/08), Villahermosa (20/08/08) i Xodos (25/08/08) durant el mes d'agost de 2008.

- **Exposició itinerant dels parcs naturals de la Comunitat Valenciana.**

Durant la *Fira d'Artesania i Gastronomia*, Vistabella, 2 de novembre de 2008, com a material de suport, es van ubicar entorn de l'estand informatiu, els panells del Parc Natural de Penyagolosa i del Monument Natural del Camí del Peregrins de les Useres, que van servir per a il·lustrar i situar la població sobre la localització del parc i alguna de les seues estampes més significatives.

■ Jornades

El Parc Natural de Penyagolosa ha col·laborat en diferents jornades organitzades tant pels ajuntaments de la zona, com per altres entitats relacionades amb el parc. Durant el 2008 s'ha col·laborat en l'organització de:

- **Jornades de la Truficultura Integral.**

Vistabella, 8 i 9 de març de 2008.

Es va col·laborar amb l'Ajuntament de Vistabella en l'organització de les jornades i l'elaboració d'un cartell informatiu al respecte.

• **Jornades de Treball sobre els Problemes del Visc (*Viscum album*) en Masses Forestals.**

2 i 3 d'abril de 2008.

Jornades organitzades des de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge, en les quals el parc va col·laborar organitzant una eixida de camp per a observar les zones més afectades pel visc (3/04/08).

• **Jornades sobre “els Amfibis de Penyagolosa”.**

Villahermosa del Río, Xodos i Vistabella del Maestrat, agost de 2008.

Durant el mes d'agost es van realitzar xarrades, tallers didàctics i una exposició itinerant entorn de la conservació dels amfibis i els seus hàbitats, que va ser recorrent els tres municipis de l'entorn de Penyagolosa, dins de les activitats programades per a les jornades sobre els amfibis. Unes jornades que es van organitzar en col·laboració amb els responsables del Projecte de recuperació d'hàbitats per als amfibis i els ajuntaments de Vistabella, Villahermosa i Xodos.

• **Jornades Micològiques.**

Vistabella, del 16 al 19 d'octubre de 2008.

En col·laboració amb l'Ajuntament i el CEIP Sant Joan de Penyagolosa de Vistabella, es van organitzar les jornades micològiques, en les quals el parc natural va participar realitzant un cartell informatiu sobre les jornades i dues eixides guiades per la zona. Aquestes eixides van tenir com a objectiu fomentar tant entre la població local com els visitants, el respecte pel medi, les bones pràctiques en la recol·lecció de bolets i el reconeixement d'espècies de Penyagolosa. Amb el centre escolar es va realitzar una eixida de camp i es va elaborar un taller sobre “Els bolets i els bons boletaires”.

• **“I Jornades Astronòmiques: Vistabella a un pas del cel”.**
9 i 10 de febrer de 2008

• **“II Jornades Astronòmiques: Vistabella a un pas del cel”.**
6 de desembre de 2008.

El Parc Natural de Penyagolosa col·labora en aquestes jornades realitzant observacions celestes als aficionats a l'astronomia o cedint les instal·lacions als professionals que vénen a impartir les xarrades d'aquestes jornades.

■ Fires

- **4a Fira Internacional de Turisme de la Comunitat Valenciana.**

València del 4 al 6 d'abril de 2008.

Els municipis de l'entorn del Parc Natural de Penyagolosa van participar en la fira de turisme i des de l'oficina del parc se'ls va proporcionar fullets divulgatius i informació bàsica per a la seua promoció durant l'estada en la fira.

- **Fira d'Artesania i Gastronomia.**

Vistabella, 2 de novembre de 2008.

El parc va participar en la fira muntant un estand informatiu, recolzat amb panells del Parc Natural de Penyagolosa i el Monument Natural del Camí dels Peregrins de les Useres. Es va proporcionar informació sobre itineraris i rutes oficials, equipaments de la zona i es van promocionar les activitats que des del parc es realitzen. Es van repartir tant fullets divulgatius sobre Penyagolosa com de la xarxa de parcs naturals de la Comunitat Valenciana.

- **VI Trobada dels Pobles d'Espadà.**

Azuébar, 20 de setembre de 2008.

El PN de Penyagolosa va participar en l'estand que el PN de la Serra d'Espadà va preparar per a donar informació sobre els recursos, activitats i valors que es promocionen des de la xarxa de parcs naturals de la Comunitat Valenciana.

■ Cursos

Durant el 2008 s'han impartit diferents cursos en col·laboració amb altres entitats i grups vinculats al Parc Natural de Penyagolosa, entre aquests destaca:

- **“Quatre parcs i un fum de projectes”.**

Maig de 2008.

Aquest curs realitzat en col·laboració amb el CEFIRE i quatre parcs de la província de Castelló (*el Desert de les Palmes, la Serra d'Espadà, el Prat de Cabanes-Torreblanca i Penyagolosa*), va tenir com a objectiu orientar el

professorat en el disseny i elaboració de projectes d'educació ambiental. Es va realitzar durant els quatre caps de setmana del mes de maig, en cadascun dels parcs naturals col·laboradors i en els quals es va presentar un projecte d'educació ambiental posat en marxa per l'espai protegit. Al PN de Penyagolosa el curs es va realitzar el dia 31 de maig de 2008. La recepció dels participants i la primera sessió teòrica del curs es va realitzar a la sala d'actes de l'Ajuntament de Vistabella. Aquesta primera sessió, en la qual es va tractar el tema de l'educació ambiental als espais naturals i es va presentar el projecte d'educació ambiental elaborat pels tècnics del PN de Penyagolosa i el CEIP Sant Joan de Penyagolosa de Vistabella: "Una xicoteta llavor, un gran arbre", es va complementar amb una eixida de camp. Una sessió pràctica en què es va acompanyar els participants a conèixer els recursos del parc i com aquests poden utilitzar-se a l'hora de treballar projectes d'educació ambiental.

- **Fotografia digital d'invertebrats.**

28 de juny de 2008.

Aquest curs es va organitzar en col·laboració amb el grup Insectarium Virtual, web especialitzat en l'estudi de l'entomologia i la seua divulgació a través de la xarxa. Insectarium Virtual es va posar en contacte amb el parc per a organitzar un testing d'invertebrats, curs de fotografia digital al voltant del món dels insectes, durant el mes de juny. El curs es va realitzar el dia 28 de juny i va iniciar la jornada de treball a l'ermitori de Sant Joan, on es van rebre els participants i se'ls va lliurar la documentació. Des d'allí es va acompanyar el grup a una zona del parc perquè realitzaren les fotografies. El curs es va completar amb una xarrada sobre mirmecologia a la vesprada, a la sala d'actes de l'Ajuntament de Vistabella i el muntatge d'una trampa llum durant una sessió nocturna. Els resultats del testing es van penjar en el web d'Insectarium Virtual i van servir com a material de treball per a l'arxiu fotogràfic i per al catàleg d'espècies de Penyagolosa.

- **"Que passa amb les matemàtiques? Nous reptes davant les futures reformes"**

Vistabella, 9 i 10 de setembre de 2008.

Col·laboració amb la UJI en el cicle de cursos, "Estius a les Seus" El PN de Penyagolosa va col·laborar en una de les sessions que el curs tenia organitzada a l'Observatori Astronòmic.

■ Publicacions

- **Elaboració, disseny i edició de la memòria de gestió de 2007.**
- **Elaboració i disseny del fullet “Bones pràctiques al PN de Penyagolosa”.**

■ Pàgina web:

Durant tot l'any s'ha treballat en el manteniment i l'actualització de la pàgina web del Parc Natural de Penyagolosa: parc_penyagolosa@gva.es i s'ha utilitzant aquesta eina per a donar difusió a les activitats i projectes que des del parc es realitzen.

Penyagolosa és un referent per a l'excursionisme castellonenc i per als amants de la natura. Des de fa més d'un segle és un espai natural freqüentat per grups excursionistes. A Penyagolosa s'han forjat generacions de castellonencs recorrent les sendes, ascendent les cimes a gaudint dels panorames. Però recorda, aixir a la muntanya pot comportar riscos. Si prems algunes mesures de precaució, viuràs un meravellós dia a la muntanya.

- Informa't sobre l'itinerari que seguiràs i sobre les previsions meteorològiques.
- Si vas sol a la muntanya, advertix algú de l'itinerari que penses realitzar.
- No abandones pistes i sendes. Anar muntanya a través no sempre és el camí més curt.
- A l'estiu, inicia el recorregut ben nuat i evita les hores de màxima insolació. Protegeix-te del sol i porta aigua de sobra.
- Utilitza calçat esportiu, còmode i resistent; botes, si és possible; evitant les lesions.
- Carrega el telèfon mòbil abans d'iniciar. Et serà útil en cas d'emergència.
- Calcula el temps que farà per arribar i guarda forces per al retorn. Evita que la nit et sorprenja a la muntanya.
- Tanca les portes. Sigues respectuós amb les activitats dels habitants de la zona i la resta de visitants.
- Som responsables de la protecció de la natura per a les generacions futures; no danys la flora i la fauna.

112
Telèfon d'emergències

Acampada i refugi:

A més dels allotjaments dels pobles de Vitabella del Maestrat, Xodos i Villahermosa del Rio, a la contornada del parc hi ha diversos albergs i cases rurals.

El Parc de Penyagolosa té una zona d'acampada lliure (al Masó). Únicament està permesa l'acampada en aquesta àrea especialment habilitada.

Les sol·licituds d'acampada per a una o més persones, sense que es pugui superar el màxim de dues, s'expedixen directament en la caseta de control situada a l'entrada del parc des de Vitabella.

La caseta de control està oberta entre març i novembre, de dimarts a diàstole, de 11 h a 18 h.

També hi ha dos refugis lliures per a pernotar a l'àrea de Sant Joan i les instal·lacions de l'Àula de la Natura i del refugi Marin, gestionades per la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge. Per tal de reservar les dues instal·lacions, s'ha d'emplenar la sol·licitud de reserva disponible a la pàgina web de la Conselleria i fer-la arribar a les direccions territorials, o a qualsevol oficina PROPA.

DIPUTACIÓ D'CASTELLÓ

Ajuntament de Vitabella del Maestrat

Oficina d'atenció al públic:

C/ Arxip de l'aretó, 21

Vitabella del Maestrat

Tel: 964 38 94 11

mòbil: 626 52 00 48

parc_penyagolosa@gva.es

<http://parcnaturalpenyagolosa.gva.es>

Bones pràctiques al Parc Natural de Penyagolosa

parc natural de penyagolosa

6.2 Programa d'educació ambiental.

Un dels primers reptes que es va marcar el PN de Penyagolosa va ser la posada en marxa d'un programa d'educació ambiental ja que pensem que era el medi més idoni per a acostar a la població el coneixement i el respecte pel medi ambient. El nostre objectiu ha sigut promoure actuacions per al coneixement i la valoració de l'entorn natural més pròxim i aconseguir conductes més respectuoses. Conèixer, comprendre, prendre consciència i actuar és la dinàmica que pretenem dur a terme des del programa d'educació ambiental, que està orientat a tots els sectors de la població, però especialment cap als més joves, ja que el futur del medi ambient està en les seues mans.

- **Educació ambiental per a centres educatius.**

“Visites escolars al Parc Natural de Penyagolosa, curs 07/08”. El programa d'educació ambiental dirigit als escolars està adaptat als continguts curriculars de cada cicle i ofereix diferents activitats tant prèvies com posteriors a la visita i itineraris didàctics per l'entorn del PN de Penyagolosa. L'equip tècnic s'ha encarregat de dissenyar el programa d'educació ambiental i d'elaborar el material didàctic adaptat a cada cicle, revisant l'oferta del curs anterior 06/07 i preparant materials nous. El programa ha sigut presentat a diferents centres educatius, especialment als centres de l'àmbit del parc, a través de reunions amb el professorat i contactes telefònics. Molts han sigut els centres que s'han posat en contacte amb els tècnics per a concertar una visita, ja que la nostra oferta d'activitats per a escolars també es pot consultar a través de la pàgina web del parc natural. Durant el curs 07/08 han participat en aquest projecte 116 alumnes de diferents centres educatius i del curs 08/09 fins a desembre de 2008 un total de 245 alumnes, dels quals un 90% han sigut de la província de Castelló i el 10% restant de la província de València. També apuntar que les visites s'han concentrat entre els mesos d'abril, maig, juny, octubre i novembre.

- **“Una xicoteta llavor, un gran arbre”.**

Curs 07/08.

Aquest projecte naix arran de l'Ordre del 15 de juny de 2007, conjunta de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport i de la Conselleria de Territori i Habitatge, per a la selecció de projectes d'educació ambiental. A principis del curs escolar, juntament amb CEIP Sant Joan de Penyagolosa,

de Vistabella, es posa en marxa l'elaboració d'un projecte d'educació ambiental, per a presentar aquesta ordre de subvencions. El tema que s'havia de desenvolupar es va centrar en l'incendi que s'havia produït durant el mes d'agost de 2007 a la comarca de l'Alcalatén. A partir d'ací es va plantejar la possibilitat de portar endavant un projecte de sensibilització i participació, on des de la solidaritat per l'incendi produït a l'Alcalatén, es poguera pal·liar la desforestació al voltant del Parc Natural de Penyagolosa i els voltants més pròxims. Així, l'elaboració d'aquest projecte es fa des de l'amistat i la solidaritat del *CEIP Sant Joan de Penyagolosa* de Vistabella cap a una de les poblacions afectades, les Useres, i els alumnes del *CEIP la Mare de Déu de l'Assumpció*. Les activitats clau per a la posada en marxa d'aquest projecte van ser, en un primer moment, motivar l'alumnat, dotant-los de la informació necessària perquè coneguen els espais naturals protegits i, en concret, el PN de Penyagolosa. En una segona fase es va tractar el tema dels incendis forestals i les seues conseqüències. Es va proporcionar als alumnes el material necessari perquè pogueren experimentar i investigar, treballant els incendis forestals a través de notícies de premsa i amb jocs de participació per a conèixer processos com l'erosió. Finalment, es va passar a l'acció. Es va visitar el PN de Penyagolosa, on es van presentar els arbres de la zona i es van recollir llavors. Aquestes llavors es van plantar i es van cuidar periòdicament, i finalment el resultat de tant esforç es va utilitzar en un acte de solidaritat, regalant aquests arbres i plantant-los a les Useres. Així, doncs, la recerca, plantació i seguiment de llavors d'arbres característics de l'entorn, la donació d'un arbre a cadascun dels xiquets del col·legi de les Useres i la visita al Parc Natural de Penyagolosa, per a celebrar el Dia de l'Arbre amb els dos centres, van ser fonamentals per a posar el nostre granet en l'educació i la sensibilització social. El projecte "*Una xicoteta llavor, un gran arbre*" es va iniciar el setembre de 2007 i va tenir una continuïtat al llarg de tot el curs, i va implicar tant el professorat com els tècnics del parc. L'alumnat (alumnes d'infantil i primària) en tot moment va participar de forma activa i conjunta en totes les activitats. Ha sigut un projecte en què s'han introduït valors al marge del medi ambient, com a solidaritat i participació individual i col·lectiva enfocats cap a un desenvolupament sostenible dels recursos naturals, (continguts transversals) i, al mateix temps, adaptat al contingut curricular. És un projecte obert a continguts i que es pot adaptar a altres cicles superiors i d'educació per a adults, per a pròxims anys. En aquest projecte destaquem la participació de la població

local dels pobles de Vistabella i les Useres i la col·laboració entre espais protegits, el Parc Natural de Penyagolosa i el Monument Natural del Camí dels Pelegrins de les Useres. Aquest projecte d'educació ambiental es va presentar dins del curs "Quatre parcs i un fum de projectes" (vegeu cursos), com també es va presentar una comunicació a les Jornades d'Avaluació dels Projectes d'Educació Ambiental per a l'Ordre de subvencions, organitzades pel CEFIRE de Castelló (vegeu l'apartat formació).

CEIP Sant Joan de Penyagolosa (Vistabella del Maestrat) 16 alumnes
 CEIP la Mare de Déu de l'Assumpció (Les Useres) 46 alumnes

- **Projecte "Ajudem el nostre bosc".**

Curs 08/09.

La campanya "Ajudem el nostre bosc" va nàixer com una estratègia per a implicar la comunitat educativa en el coneixement de la natura i dels seus boscos. Sensibilitzar i conscienciar els escolars i tota la població sobre les funcions del bosc i els problemes que els afecten, per a promoure accions per a la seua defensa i compromís. Una campanya que es desenvolupa en els centres educatius de la província de Castelló des del curs 95/96 i que amb els anys s'ha consolidat com una nova proposta per a treballar l'educació ambiental amb els escolars als parcs naturals. Durant els mesos de juliol i agost l'equip de Penyagolosa es va reunir amb els parcs naturals de la província de Castelló, col·laboradors en la campanya, per a fer una posada en comú i presentar conjuntament un projecte de col·laboració al CEFIRE. Els tècnics dels Parcs Naturals de la Serra Espadà, el Desert de les Palmes, la Serra d'Irta, Penyagolosa i la Tinença de Benifassà es van comprometre a col·laborar amb els centres educatius, elaborant una carpeta d'activitats d'educació ambiental adaptades a cada cicle formatiu i classificades en tres blocs temàtics (biodiversitat, recursos del bosc i alteracions en el medi). Aquestes activitats es poden realitzar tant al parc com als centres, tenint sempre el suport dels tècnics de cada parc. El període d'inscripció en la campanya "Ajudem el nostre bosc" va finalitzar el 28 de novembre de 2008 i fins a aquell moment el Parc Natural de Penyagolosa ha rebut diferents sol·licituds per a participar en el projecte

6.3 Programa d'interpretació del patrimoni.

“La interpretació del patrimoni és “l’art” de revelar in situ el significat del llegat natural o cultural al públic que visita aquests llocs en el seu temps lliure.”

Associació per a la Interpretació del Patrimoni

- **Visites al Parc Natural de Penyagolosa.**

Durant el 2008 s'han realitzat visites guiades pel parc a diferents grups concertats. Aquestes visites estan dirigides a tot tipus de públic i amb aquestes es pretenen transmetre els valors tant naturals com culturals del nostre espai natural. Hem atés centres universitaris, associacions juvenils o grups excursionistes, i hem realitzat amb aquests itineraris d'interpretació del patrimoni i adaptant-nos a les necessitats que ens demanaven, (interés per conèixer una zona concreta del parc, fer una ruta de senderisme, conèixer un tipus de vegetació de la zona...).

- **Projecte “Coneixes Penyagolosa? Posa't en marxa!”**

Estiu de 2008.

Tots els dimarts del mes de juliol i agost, els tècnics del Parc Natural de Penyagolosa van posar en marxa una campanya d'excursions guiades, destinades especialment als usuaris de les zones d'acampada, visitants dels pobles del voltant i la població local en general. Conscienciar els visitants de la importància de protegir el medi natural mitjançant el coneixement més directe de l'entorn, donar a conèixer el parc, els seus recursos naturals i el seu patrimoni van ser els objectius principals del projecte. Els itineraris dissenyats pels tècnics van prendre com a referència l'anterior campanya d'excursions de l'estiu de 2007, modificant alguna de les rutes i ampliant el calendari, ja que la campanya d'excursions de 2008 es va iniciar l'1 de juliol. Cada excursió girava al voltant d'un tema o recurs que es volia ressaltar, així es van escollir temes sobre la fauna i flora del parc, la vida a Penyagolosa, el patrimoni històric i cultural o l'ascensió al pic. Les excursions començaven a les 9 del matí als viviers forestals i la durada oscil·lava entre les 3,30 hores i les 4,30 hores. El nivell de dificultat era mitjà i baix perquè hi pogueren participar tot tipus de persones. Els itineraris s'anunciaven amb una setmana d'antelació tant a les zones més transitades del parc (campaments i ermitori), com als establiments més visitats de Vistabella i Xodos; a Villahermosa, poble més allunyat de la nostra oficina, s'enviava per correu electrònic a l'Ajuntament i aquest s'ocupava directament de distribuir-los. La campanya “Coneixes Penyagolosa?, Posa't en marxa!” també es va anunciar mitjançant el web del parc, on es va penjar el calendari mensual de les excursions. Cal destacar que aquesta activitat d'estiu ha tingut una bona acceptació, encara que ha disminuït el nombre de participants respecte de la campanya de l'estiu anterior, pel fet que hem tingut un estiu més fred i plujós.

6.4 Planificació i gestió de l'ús públic.

■ 6.4.1. Línies d'investigació d'ús públic i social

- **Pla d'ordenació integral del PN de Penyagolosa.**

Director del projecte: *F. Butler, E. Jiménez*. Autors, redactors i equip tècnic: *M. Hostal, J. M. Montoya, J. A. Muñoz, C. Allué, J. García* i Laboratoris d'Edafologia.

Amb aquest pla es pretén extraure informació útil per a l'ordenació integrada dels recursos naturals de Penyagolosa. Durant aquest 2008 des del parc s'ha col·laborat oferint tota la informació sol·licitada per a la redacció del projecte.

- **Estudi del perfil de visitants al PN de Penyagolosa.**

Penyagolosa és el parc natural de l'excursionisme valencià per excel·lència; per tant, rep gran afluència de visitants que vénen a practicar senderisme al llarg de tot l'any. A més, s'ha convertit en un dels punts preferits per persones que vénen a passar un sol dia en la natura, generalment en cap de setmana. La zona d'acampada que té el parc, el fan molt atractiu per a campistes en caps de setmana, ponts com el del 15 d'agost, l'1 de maig, el 12 d'octubre o l'1 de novembre i, sobretot, durant la Setmana Santa i el mes d'agost, que són les dates que rep més usuaris. També hi ha tres campaments per a grups organitzats i col·legis que sol·liciten l'ús d'aquestes zones d'acampada al llarg de tot l'any. Des que es va crear el parc natural cal afegir un altre tipus de visitants, els centres escolars i grups concertats que participen en els programes d'educació ambiental i interpretació del patrimoni organitzats pels tècnics del parc. També ha augmentat el nombre de visitants a la tardor, a causa de la recol·lecció de bolets, com també els dies de neu, en que rep un tipus de visitant àvid de contemplar aquest fenomen natural. Les romeries a l'ermitori de Sant Joan de Penyagolosa atrauen especialment el visitant local, com ara els *Pelegrins de les Useres*, i també les romeries de les poblacions de Culla, Xodos, Puertomingalvo i Vistabella. Els darrers anys la *Marató i Mitja* (Castelló-Penyagolosa) sedueix també esportistes maratonians i tot el seguici de persones que segueixen aquest tipus d'esdeveniments. Per tant, resumiríem el perfil de visitants en:

Excursionistes

Campistes

Visitants ocasionals no especialment sensibilitzats amb la natura

Famílies

centres educatius i grups organitzats
 Recol·lectors de bolets
 Romers
 Esportistes.

■ 7.4.2. Programa d'equipaments i senyalització

- **Projecte de senyalització corporativa del Parc Natural de Penyagolosa.**

Durant l'any 2008 s'ha dut a terme el projecte de senyalització normalitzada per als parcs naturals de la Comunitat Valenciana, iniciat ja el 2007. Això ha significat una labor coordinada des de la direcció del parc i elaborada conjuntament des de l'oficina tècnica i la Brigada de Manteniment, marcant una línia de treball al llarg de tot l'any per a la correcta senyalització del parc natural. S'ha elaborat un estudi per a l'adequada ubicació de la senyalística, s'ha contactat amb els propietaris de les finques limítrofes per a situar la senyalització. S'han revisat les rutes i s'ha realitzat una labor de neteja i manteniment d'aquestes. Amb aquest projecte de senyalització el parc pretén oferir una bona informació al visitant, marcant els itineraris, els llocs d'interés, els serveis i els límits de l'espai natural. Un projecte que ha tingut una bona acceptació per part dels usuaris (més per la informació que ofereix que per l'estètica del senyal) i en la qual el parc continua treballant per a millorar la informació d'algunes zones del parc.

- **Senyalització de suport del Parc Natural de Penyagolosa.**

Paral·lelament al projecte de senyalització normalitzada, s'ha considerat necessària la ubicació de més senyals com a eina de suport en altres àrees de l'àmbit del parc, de les quals no es tenia informació per a la bona gestió del parc. En aquest sentit, destacar la important labor que la Brigada de Manteniment ha tingut en l'adequació de la *font de l'Alforí*, al terme municipal de Vistabella i a pocs quilòmetres de l'entrada principal al Parc Natural de Penyagolosa. Atesa la seua situació, es va considerar necessària la ubicació d'un senyal d'ús públic en aquesta àrea recreativa, lloc de pas i descans de molts visitants que es dirigeixen al Parc Natural de Penyagolosa. Els tècnics van elaborar el disseny i la maquetació del senyal, en què es va incloure informació tant gràfica i escrita i un mapa de situació on es

van marcar els accessos i itineraris del parc. Amb unes dimensions de 1 x 1,20m, i utilitzant com a suport una estructura de fusta ensostrada, el senyal ha tingut una bona acceptació per part dels visitants. Durant aquest 2008 també s'ha col·laborat en la col·locació dels senyals que des de l'Associació Cultural Grèvol s'han elaborat per a oferir una major informació a diferents zones del parc. Uns senyals d'ubicació que marquen diferents recursos naturals i etnogràfics, realitzats sobre suport de fusta i que es complementen amb els senyals oficials del parc. La tradicional Marató i Mitja que té la meta a Penyagolosa és un esdeveniment esportiu al qual acudeixen molts participants i públic en general que accedeix al parc amb els seus vehicles. Avaluant les conseqüències d'anys anteriors, es va considerar necessària la ubicació de cartells informatius per a limitar l'accés dels vehicles a diferents zones del parc i intentar concentrar-los tots en una única zona d'aparcament. Uns senyals que es van mantenir durant el transcurs de l'esdeveniment esportiu i que es van retirar una vegada acabada la competició.

• **Projecte de revisió de la senyalització dels parcs naturals de la Comunitat Valenciana.**

Els responsables del projecte de senyalització dels parcs naturals de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge van sol·licitar la participació del Parc Natural de Penyagolosa per a col·laborar en la revisió del manual de senyalització dels espais naturals i en l'avaluació de les necessitats que des del parc natural es plantejaven en tema de senyalització, per a una millor gestió i manteniment dels senyals. Per a dur a terme aquest projecte els tècnics van recórrer cadascun dels itineraris marcats amb senyalització oficial i van recollir la informació necessària per a poder realitzar l'informe sol·licitat en el tema de la senyalització.

• **Projecte bàsic i execució de reforma i rehabilitació del refugi forestal Sant Joan de Penyagolosa com a centre d'informació del Parc Natural de Penyagolosa (Conveni de la Generalitat amb l'Obra Social Fundació La Caixa).**

El 23 de setembre es firma l'acta de replantejament i de començament d'obra i el 13 de novembre la secretària autonòmica de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge, M. Ángeles Ureña Guillem dóna inici a les obres. El projecte té com a objectiu dotar el Parc Natural de Penyagolosa d'un centre d'informació per als visitants i que servisca

**L'Obra Social
Fundació La Caixa
finança
la construcció del
centre
d'interpretació del
parc.**

com a oficina per als treballadors del parc, rehabilitant una antiga casa forestal, situada al terme municipal de Vistabella del Maestrat. El Centre d'Informació permetrà realitzar els treballs de gestió i investigació que han de dur-se a terme en un parc natural, per a mantenir la seua conservació, ús i gaudi ordenat de l'entorn. L'empresa contractada per a dur a terme les obres, *Salvador-Gasque CB*, és una constructora local que té una llarga experiència en el sector i que aquesta capacitada tècnicament per a realitzar el projecte. Paral·lelament a l'inici de les obres s'ha començat a treballar en el projecte expositiu del Centre d'Informació, a través d'una primera reunió amb l'empresa *LaVola*, encarregada del projecte.

• **Projecte Senda Verda.**

Treballs de manteniment de les instal·lacions de Senda Verda: campaments Vela I, Vela II, Lloma del Mig, zona d'acampada lliure el Planàs i àrea recreativa de Sant Joan de Penyagolosa.

■ **7.4.3. Accessibilitat.**

L'accessibilitat s'ha treballat en l'oficina del parc, ubicada en un local cedit per l'Ajuntament de Vistabella, en la qual actualment treballen els tècnics. Durant el 2008 s'ha adaptat el bany de l'oficina i s'ha adequat l'entrada amb una rampa. Un treball que ha dut a terme la Brigada del parc.

■ **7.4.4. Turisme sostenible.**

• **Projecte Punt d'informació col·laborador del Parc Natural (PIC).**

La Conselleria de Medi Ambient (CMAUV) ha posat en marxa un projecte de millora de la informació de l'ús públic en l'àrea d'influència socioeconòmica dels parcs, que disposa de la col·laboració de la Conselleria de Turisme, mitjançant un protocol de col·laboració entre ambdues conselleries. El programa pretén acreditar a les oficines d'informació turística que estan en l'àmbit d'influència dels 22 parcs de la CV mitjançant una sèrie de requisits i de formació ambiental que s'han establert de forma gradual per a aquestes oficines de turisme que de forma voluntària vullguen participar

en el procés. Al Parc Natural de Penyagolosa durant el 2008 s'han tingut els primers contactes amb les oficines d'informació turística de la província de Castelló i els ajuntaments de l'entorn del parc per a informar sobre aquest projecte. En aquest sentit, els tècnics s'han encarregat d'elaborar una carpeta amb material informatiu sobre el Parc Natural de Penyagolosa, la qual es lliurarà durant la realització del curs formatiu específic per a l'acreditació com a punts d'informació col·laboradors del parc natural que s'impartirà els dies 9 i 10 de març de 2009.

■ 7.4.5. Programa d'atenció al visitant i rutes.

- **Estadístiques de visitants de 2008.**

Des de la declaració del Parc Natural de Penyagolosa s'ha observat un increment d'usuaris de la forest pública en general.

En el nombre de persones acampades registrat pel punt de control de Sant Joan de Penyagolosa, aquest increment ha remuntat la xifra dels dos últims anys. I ha sigut major en Setmana Santa, malgrat les inclemències del temps.

En les visites comptabilitzades de persones que pugen al cim del pic Penyagolosa, l'increment s'ha disparat, i ha augmentat en 2.408 el nombre d'usuaris l'últim any.

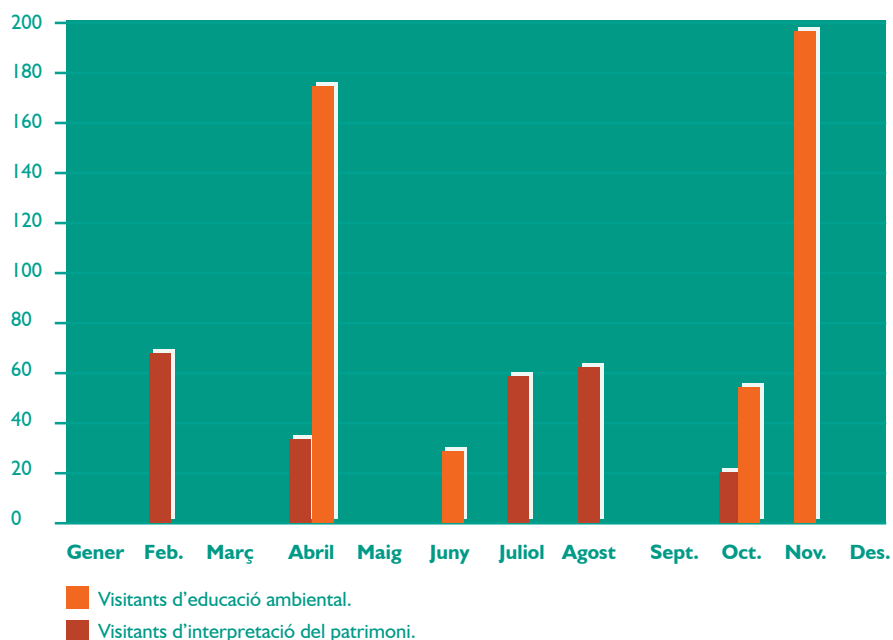
Altres esdeveniments com romeries i la *Cursa de muntanya*, van descendir en nombre de participants, mentre que la *Marató i Mitja* continua mantenint-se.

Les visites organitzades que rep l'equip tècnic del parc tenen un increment significatiu tots els mesos de l'any. Han augmentat tant les concertades, la majoria dins d'un programa d'educació ambiental, que a l'abril i novembre tenen el major auge, com les no concertades i les d'interpretació del patrimoni, juliol i agost són els mesos de major increment d'aquestes darreres.

Taula de visitants d'interpretació del patrimoni i educació ambiental en 2008.

Nombre de visitants comptabilitzats en la caseta de control (operatiu de març a novembre).

Anys	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre	Totals
2006	-	-	40	1326	110	172	615	1.175	335	469	35	-	4.277
2007	-	-	126	534	139	410	663	1.300	319	508	93	-	4.092
2008	-	-	638	135	345	375	825	1.531	341	246	16	-	4.452

Nombre de visitants comptabilitzats pels tècnics del Parc (els tècnics començaren a treballar en novembre de 2006 i van començar a comptabilitzar les visites rebudes a partir de gener de 2007)

Anys	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre	Totals
2007	15	50	41	159	197	156	165	271	84	71	23	29	1.261
2008	22	57	107	216	17	189	129	202	23	176	430	20	1.588

	2007	2008
Visites concertades	208	664
Visites no concertades	1.053	924

Estimació de visitants en:

	Romeries	Marató i Mitja	Cursa de Muntanya Vistabella
2007	2.000	1.000	300
2008	1.500	1.000	200

Estimació d'ascensions al Pic Penyagolosa:

Pic Penyagolosa	
2007	8.634
2008	11.042

Direcció i organització general

7.1 Gestió administrativa a l'àmbit del PORN i PRUG.

7.2 Subvencions.

7.3 Relacions i col·laboracions amb diferents organismes.

7.1 Gestió administrativa a l'àmbit del PORN i PRUG.

■ Informes.

Una de les tasques que cal realitzar des de la direcció del parc natural és l'emissió d'informes dels expedients oberts en l'àmbit d'aquest. Cal assenyalar que durant 2008 no s'ha incoat cap expedient sancionador, i els més nombrosos són els referits a la concessió d'ajudes i subvencions en l'àmbit del Pla d'ordenació dels recursos naturals del massís de Penyagolosa.

Informes	Quantitat
Aprofitaments forestals	2
Llicències d'obres	3
Flora i fauna	2
Autoritzacions	3
Interns	3
Altres, Subvencions	11
Total	24

■ Treballs de gestió de l'oficina.

Des de l'oficina del parc es duen a terme diferents treballs que podem resumir en els punts següents:

- Atenció de visites concertades i no concertades.
- Informació d'itineraris i instal·lacions del parc, des de la mateixa oficina a través del correu electrònic i postal o mitjançant l'atenció telefònica.
 - Recepció de cridades i revisió del correu electrònic.
 - Difusió de les activitats a través del correu electrònic i el web del parc.
 - Registre de cridades i visites ateses.
 - Elaboració d'una base de dades diàries dels treballs realitzats.
 - Organització d'arxiu documental i fotogràfic.
 - Distribució i control dels fullets informatius del PN de Penyagolosa.
 - Actualització, manteniment i millora de la pàgina web del parc.
 - Elaboració de la memòria anual.
 - Organització de les juntes rectoras i redacció de les respectives actes.
 - Gestió de subvencions. Difusió i tramitació de les subvencions entre la població local.
 - Reunions amb els ajuntaments. Contacte amb els AEDL de Villahermosa, Xodos i Vistabella.

- Reunions amb els centres escolars de la zona.
- Reunions de treball a València, Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge:
 - “Eines de gestió de l'oficina”, 24 de gener i 6 de febrer de 2008.
 - “Ús públic”, 9 de juny,
 - “Memòria anual” 2 d'octubre,
 - “Llei de patrimoni i biodiversitat” 21 d'octubre.
 - ”Projecte de senyalització” 31 d'octubre.
- Reunions de treball amb altres espais naturals: reunions per a l'elaboració del projecte “Quatre parcs i un fum de projectes”, 28 de gener, 10 de març i 20 de maig de 2008.
- Reunions de treball per a participar en la campanya “Ajudem el nostre bosc” 24 de juliol, 21 d'agost i 31 de setembre de 2008.
- Reunions periòdiques de l'equip del PN de Penyagolosa per a organitzar els treballs.
 - Revisió de la premsa i col·laboració en diferents mitjans de comunicació.
 - Treball de camp. Revisió dels itineraris i de la senyalització. Control d'espècies de flora i fauna.
 - Marcar amb GPS els recursos del parc.

Respecte a la informació proporcionada des de l'oficina o a través de l'atenció telefònica per a donar resposta a diferents temes relacionats amb el Parc Natural de Penyagolosa, destacar que, d'una banda la major part de cridades ateses des de l'oficina es van centrar en les consultes següents:

- Informació sobre rutes del parc.
- Informació sobre instal·lacions: zones d'acampada, refugis i sol·licitud de permisos.
 - Informació sobre subvencions.
 - Informació meteorològica.
 - Informació d'activitats organitzades pel parc (cursos, excursions, exposicions...)
 - Concertació de visites per a activitats del programa d'educació ambiental i interpretació del patrimoni.

Les cridades ateses procedien, sobretot, de la Comunitat Valenciana i, en concret, especialment de la província de Castelló.

D'altra banda, respecte al registre de visites informatives realitzades des de l'oficina del parc, els temes es van centrar en les consultes següents:

- Informació sobre les rutes.
- Informació sobre les activitats
- Fullets oficials del parc.
- Informació sobre subvencions.

7.2 Subvencions.

Des de l'oficina de gestió del Parc Natural de Penyagolosa s'ha informat de les diferents convocatòries d'ajudes. Concretament es va informar i ajudar en la tramitació de les següents:

- **Ordre de 12 de desembre de 2007** de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge, per la qual es convoquen i s'aproven les bases reguladores de les ajudes gestionades per la Direcció General de Gestió del Medi Natural en matèria d'espais protegits per a l'exercici 2008.

Millora socioambiental del Parc Natural de Penyagolosa

Treballs silvícoles	11.780 €
Millora de comunitats faunístiques	1.550 €
Conservació de marges de pedra en sec	37.200 €
Conservació de sendes	4.030 €
Rehabilitació de parcel·les degradades	29.450 €
Total	84.010 €

- **Ordre de 17 de desembre de 2007**, de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge, per la qual es convoquen i s'aproven les bases reguladores de les ajudes gestionades per la Direcció General de Gestió del Medi Natural en prevenció d'incendis forestals, per a l'exercici 2008.

Infraestructures per a la prevenció d'incendis forestals

Millora de pistes forestals	22.000 ¢
Adaptació i millora de dipòsits d'aigua	96.000 ¢

Control de past i matoll en àrees tallafoc

300 ¢

7.3 Relacions i col·laboracions amb diferents organismes.

Col·laboracions:

- **Ajuntament de Villahermosa.** Assessorament tècnic a la Piscifactoria de Villahermosa. Un projecte per a la recuperació de la fauna autòctona que durant el 2008 ha aconseguit la reproducció de la truita comuna en captivitat.

- **Ajuntament de Vistabella.** Durant el 2008 s'ha col·laborat en les Jornades Micològiques (16 al 19 d'octubre) i en les Jornades de la Truficultura Integral (8 i 9 de març). En la Fira d'Artesania i Gastronomia (2 novembre) i en les I Jornades Astronòmiques: "Vistabella a un pas del cel", 9 i 10 de febrer i les II Jornades Astonòmiques: "Vistabella un pas del cel", 6 de desembre.

- **Centre Excursionista de Castelló.** S'ha col·laborat en l'elaboració d'un informe per a la recuperació de diferents PRS, d'acord amb les necessitats actuals d'aquests i tenint en compte la protecció de l'espai.

- **Universitat Jaume I de Castelló.** Col·laboració amb la UJI en el cicle de cursos "Estius als Seus", setembre de 2008.

- **Comissió de Festes de Xodos.** Durant la setmana de festes es va realitzar una xarrada sobre el parc en aquest municipi. "El Parc Natural de Penyagolosa... dos anys després", Xodos, 31 d'agost de 2008 a càrrec del director-conservador Josep Carda Usó.

- **Associació Cultural Grèvol.** Durant el 2008 s'ha col·laborat conjuntament en la realització i col·locació dels senyals que des de l'Associació Cultural Grèvol s'han elaborat per a oferir una major informació a diferents zones del parc. Uns senyals d'ubicació que marquen diferents recursos naturals i etnogràfics, realitzats sobre suport de fusta, i que es complementen amb els senyals oficials del parc.

Formació

8.1 Formació interna.

8.2 Comunicacions.

8.3 Conferències i ponències impartides.

8.1 Formació interna.

Curs de processos humans. Durant el 2008, tant els tècnics com el director del parc van participar en el curs de formació, "Processos humans", impartit pel Dr. Mónico Carvajal, metge i psicoterapeuta. Aquest curs va tenir com a objectiu marcar diferents tècniques i dinàmiques de participació com a eines de treball als espais naturals. Aquest curs es va estructurar en tres blocs, dels quals el primer es va realitzar durant el 2007 i els dos següents el 2008 al Planetari de Castelló, els dies 18 i 19 de febrer i al Mas de Ferrer, a Sogorb, els dies 3 i 4 de març.

8.2 Comunicacions.

Jornades d'avaluació dels projectes d'educació ambiental per a l'ordre de subvencions. Vila-real, 25 de juny de 2008. Organitzades des del Cefire de Castelló, el parc natural va participar en la presentació del projecte d'educació ambiental, "Una xicoteta llavor, un gran arbre".

8.3. Conferències y ponències impartides.

"El Parc Natural de Penyagolosa... dos anys després" Xodos, 31 d'agost de 2008. Xarrada-col·loqui a càrrec del director-conservador, Josep Carda Usó.

"El Parc Natural de Penyagolosa", Mas de Borràs, Villahermosa, 3 d'octubre de 2008. Xarrada a càrrec del director-conservador, Josep Carda Usó.

Resum econòmic

9.1 Inversions executades l'any 2008.

9.2 Previsió de les inversions previstes per a l'any 2009.

9.1 Inversions executades l'any 2008.

Les actuacions realitzades per la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge durant l'annualitat 2008 per al Parc Natural de Penyagolosa han ascendit a un total de **1.051.958,18** Euros, quantitat que implica un augment del 12% respecte de l'any anterior.

Manteniment i conservació:	719.513,11 €
Pla de vigilància contra incendis	226.077,96 €
Conservació i manteniment de l'espai natural	187.978,38 €
Re població forestal. Actuacions forestals per a la lluita contra l'erosió	4.152,00 €
Catàleg de camins ramaders d'interés natural de la C.V.	5.530,00 €
Manteniment i neteja de camins	44.800,00 €
Millores de la biodiversitat	48.664,77 €
Ajudes per a la millora socioambiental	84.010,00 €
Subvencions i ajudes forestals	118.300,00 €

Ús públic:	212.701,24 €
Promoció, investigació i treballs tècnics del parc	130.231,24 €
Projecte Senda Verda	82.470,00 €

Projectes singulars:	119.743,83 €
Projecte bàsic i execució de reforma i rehabilitació del refugi forestal Sant Joan de Penyagolosa com a centre d'informació del P.N. de Penyagolosa (conveni La Caixa)	107.713,87 €
Redacció del projecte d'ordenació integral dels recursos forestals del P.N. de Penyagolosa i suport tècnic per a l'elaboració del primer pla anual i informe dinamitzador del projecte d'ordenació	12.029,96 €

Total	1.051.958,18 €
--------------	-----------------------

9.2 Previsió d'inversions per a l'any 2009.

Durant el 2009 es pretén que la reforma i rehabilitació del refugi forestal de Sant Joan de Penyagolosa com a centre d'informació del Parc Natural de Penyagolosa siga un fet. A més dins del mateix conveni amb l'Obra Social Fundació "La Caixa" es dotarà d'equipaments destinats a la interpretació, informació i educació ambiental. A més a més, durant aquest any es redactarà el projecte de construcció de tres ecoparcs dins de la zona de influència del parc natural.

Manteniment i conservació	877.735,74 €
Pla de vigilància contra incendis	230.599,51 €
Conservació i manteniment de l'espai natural	232.657,85 €
Control del visc a Sant Joan de Penyagolosa. (T.M. de Vistabella)	87.190,00 €
Millora de la biodiversitat	40.000,00 €
Manteniment i millora de camins	14.688,38 €
Ajudes per a la millora socioambiental	18.600,00 €
Re població forestal. Actuacions forestals per a la lluita contra l'erosió	104.000,00 €
Subvencions i ajudes forestals	150.000,00 €
Ús públic	470.587,32 €
Promoció, investigació i treballs tècnics del parc	149.823,30 €
Projecte Senda Verda	20.617,50 €
Exposició P.N. Penyagolosa	300.146,52 €
Projectes singulars	737.138,20 €
Projecte bàsic i execució de reforma i rehabilitació del refugi forestal Sant Joan de Penyagolosa com a centre d'informació del P.N. de Penyagolosa (conveni La Caixa).	602.315,73 €
Direcció d'obra i direcció d'execució: Reforma i rehabilitació del refugi forestal de Sant Joan de Penyagolosa.	2.118,47 €
Redacció i tramitació de la documentació per a la construcció de tres ecoparcs a l'àrea de influència del PN.	132.704,00 €
Total	2.085.461,26 €

03

**Oficina d'atenció
al públic**

C/ Arrabal del Loreto, 21

Tel. 964 38 94 11

mòbil: 626 52 00 48

parque_penyagolosa@gva.es

<http://parquesnaturales.gva.es>

2003

2003

